

LUKIOLAISTEN KÄSITYKSIÄ HAUKKUMASANOISTA

Suomen kieli
Kandidaatintutkielma
Oulun yliopisto
15.1.2021

Joonas Kärkkäinen

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkielman aihe	1
1.2. Aineisto ja sen käsittely	2
1.3. Kyselylomake	2
2. TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA METODIT	6
2.1. Sosiolingvistinen teoria	6
2.2. Semanttinen analyysi	6
2.3. Kyselytutkimus	7
3. ANALYYSI	9
3.1. Haukkumasanojen loukkaavuus	9
3.1.1. Sukupuolten väliset erot loukkaavuuden arvioinnissa	11
3.2. Haukkumasanojen merkitykset ja sukupuoliuus	14
3.2.1 <i>Kusipää</i>	15
3.2.2. <i>Akka</i>	16
3.2.3. <i>Homo</i>	18
3.2.4. <i>Natsi</i>	20
3.2.5. <i>Huurumuna</i>	21
3.2.6. <i>Ryssä</i>	23
3.2.7. <i>Läski</i>	24
3.2.8. <i>Huora</i>	26
3.2.9. <i>Näätä</i>	27
3.2.10. <i>Neekeri</i>	29
3.2.11. <i>Hiekkapillu</i>	30
3.2.12. <i>Lappalainen</i>	32
3.2.13. <i>Lehmä</i>	34
3.2.14. <i>Manne</i>	35
4. PÄÄTÄNTÖ	38
LÄHTEET	42

LIITE

1. JOHDANTO

1.1. Tutkielman aihe

Käsittelen kandidaatintutkielmassani lukiolaisnuorten käsityksiä haukkumasanoista. Sosiaalisen median aikakaudella haukkuminen ja solvaaminen ovat enemmän esillä kuin aiemmin. Mediakentässä aina politiikan maailmaa myöten haukutaan vastapuolta. Haukkuminen ei kuitenkaan ole uusi ilmiö vaan hyvin oleellinen osa kielenkäyttöämme. Haluankin tutkia, miten lukiolaiset nuoret käsittävät haukkumasanoja ja mitkä sanat koetaan loukkaavimmiksi. Lukioikäiset ovat kokeneita sosiaalisen median käyttäjiä, joten haukkumisen havainnointi on heille keskustelupalstojen selailun yhteydessä arkipäivää.

Olin alun perin kiinnostunut kirosanojen tutkimisesta, mutta tätä aihetta on käsitelty useassa kandidaatintyössä ja pro gradu -tutkielmassa. Niinpä valitsin aiheekseni haukkumasanat. Aiheeni sivuaa kiroilemista – ovathan haukkumasanatkin osa kieltä, jota ei toivottaisi käytettävän yleisessä keskustelussa. Kielitoimiston sanakirjan verkkoversio ei tarjoa määritelmää *haukkumasanalle*, mutta *kirosanaa* kuvataan karkeana pidettynä voimasanana (KS 2020 s.v *kirosana*). Haukkumasana eroaa kirosanasta siinä, että itse haukkumasanan ei tarvitse olla kirosana (esimerkiksi *lehmä*, *natsi*) ollakseen epäasiallinen. Solvaava sana onkin kontekstisidonnainen. Kieli voidaan määrittää vulgaariksi ja epäasialliseksi ainoastaan sosiaalisen kontekstin kautta – hetkessä, jossa puhuja, kuuntelija, tilanne ja aihe otetaan huomioon (Beers Fägersten 2012: 3).

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Miten loukkaavina lukiolaiset kokevat haukkumasanoja?
2. Miten lukiolaiset käsittävät erilaiset haukkumasanat?

Hypoteesini on, että lukiolaiset kokevat etniseen taustaan liittyvät haukkumasanat loukkaavimpina. Erityisesti kyselytutkimukseeni valikoituneet etniseen taustaan liittyvät sanat ovat oletukseni mukaan katsaus historiaan: uskoisin nykynuorten kokevan sanat loukkaavina, vaikka ne eivät sitä muutamia vuosikymmeniä sitten olleet. Oletan myös, että haukkumasanat tulkitaan lähtökohtaisesti samalla tavalla. Pyrin selvittämään sanojen usuaalisuutta ja okkasionaalisuutta kyselylomakkeen avulla (ks. 2.2)

1.2. Aineisto ja sen käsittely

Hankin käsiteltävän aineiston kyselylomakkeen avulla eräästä pohjoispohjanmaalaisesta lukiosta. Lukiolaiset tutkimuksen kohteena ovat hyvä valinta moneltakin kannalta. Ensinnäkin lukiolaisilta on lähtökohtaisesti helppo saada vastauksia, sillä kyselyyn vastaaminen voidaan liittää osaksi heidän opetustaan. Oletan myös lukiolaisten pystyvän vastaamaan kyselyyn pohdiskelevammin ja kypsemmin kuin jos vastaajina olisivat alatai yläkoululaiset. Lukiolaiset ovat vähintään 15-vuotiaita, minkä vuoksi he eivät tarvitse huoltajien suostumusta vastataksaan. Kysely tehtiin nimettömänä, joten minun ei tarvinnut lähettää tässä tapauksessa erillistä tietosuojaselostetta. Kerroin kuitenkin kyselylomakkeen alussa, mistä tutkimuksessa on kyse, ja korostin vastaajien tunnistamattomuutta.

Kyselylomakkeeseeni vastasi 53 lukiolaista. Vastaajista 32 oli tyttöjä ja 21 poikia – nuorimmat olivat 15-vuotiaita ja vanhimmat 18 vuotta vanhoja. Vastaaminen toteutettiin Webropol-sivuston avulla luodun kyselylomakkeen avulla. Lähetin kyseisen lukion rehtorille linkin, jonka kautta nuoret pääsivät vastaamaan kyselyyn. Sain 53 vastausta noin kahden viikon kuluessa linkin lähettämisestä. Koska kyseessä on pieni lukio, 53 informanttia on suuri enemmistö koko lukion oppilasmäärästä. Pohdin pienen paikkakunnan vaikutuksia vastauksiin erityisesti päätännössä.

Kyselylomakkeessani kartoitettiin lukiolaisten suhtautumista niin tiettyihin haukkumasanoihin kuin haukkumiseen yleisestikin. Kandidaatintutkielman rajallisuuden vuoksi en pystynyt kuitenkaan tutkimaan haukkumiseen suhtautumista. Suuren aineistomäärän vuoksi karsin analysoitavaa materiaalia ja keskityn ainoastaan haukkumasanojen määrittelyyn ja loukkaavuuden arviointiin.

1.3. Kyselylomake

Kyselylomakkeeni koostuu niin avoimista tehtävistä kuin myös monivalintatehtävistä (Liite 1). Avoimissa tehtävissä pyritään selvittämään lukiolaisten suhtautumista haukkumiseen yleisellä tasolla. Kandidaatintutkielman rajallisuuden vuoksi en kuitenkaan analysoinut avoimien tehtävien vastauksia. Tästä syystä en esittelen avoimia tehtäviä

johdannossa sen tarkemmin. Tehtävät ovat löydettävissä liitteestä. Monivalintatehtävien vastauksissa tarkastelen 14 haukkumasanana sukupuolittuneisuutta ja loukkaavuutta sekä sitä, kuinka lukiolaiset nämä sanat käsittävät. Käsittäminen pyritään tehtävissä osoittamaan haukkumasanana kohteen kautta. Vastaajien tuli kuvailla henkilöä, johon kyseinen haukkumasanana voisi kohdistua.

Tutustuin kyselylomaketta suunnitellessani kirosanoja käsitteleviin pro graduihin. Eri-tyisesti tarkastelin Jessi Jokelaisen pro gradua (2019) ja kandidaatintutkielmaa (2018). Jokelaisen töiden kautta tutustuin Kaisa Tupin pro graduun (2012), joka oli toiminut jossain määrin esikuvana Jokelaiselle. Kyseiset pro gradut sisältävät nimenomaan kyselylomakkeilla saatua aineistoa – minäkin kerään aineiston kyselylomakkeella.

Kyselylomake testattiin ennen lähettämistä tutkittaville informanteille. Lomakkeen testaamiseen riittää 5–10 henkeä, kunhan he pyrkivät aktiivisesti selvittämään kysymysten ja ohjeiden selkeyden. Testihenkilöiden tulee myös miettiä, puuttuuko lomakkeesta jokin olennaista (Heikkilä 1998: 61). Pilotoin oman kyselylomakkeeni kuudella yliopistopiskelijalla. Viisi heistä oli suomen kielen pääaineopiskelijoita ja yksi suomen kielen sivuaineopiskelija. Tiedostin pilotointiryhmän olevan hyvin valikoitunut joukko vastaamaan suomen kielen alan kyselyyn, mutta ryhmän avulla sain käsityksen lomakkeen validiudesta. Kyselylomake osoittautui kokonaisuudessaan varsin toimivaksi pientä asetteluseikkaa lukuun ottamatta. Lopullisessa versiossa painotin kyselylomakkeen käsittelevän ihmisten välistä haukkumista, jotta vastaajat eivät yhdistäisi tutkimusaihetta koiran ääntelyyn.

Esimerkkitehtävä kirosanojen käsittämisestä:

a. Kusipää

nainen ___ mies ___ molemmat ___ muu, mikä? ___

ei loukkaava ___
 vähän loukkaava ___
 loukkaava ___
 paljon loukkaava ___
 erittäin loukkaava ___

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää:

Esimerkkitehtävä sisältää 14 sanaa, joita tulee määritellä sukupuolen, loukkaavuuden ja käsityksen kautta. Käsitykseen sanasta vastataan avoimella vastauksella haukkumasanan kohteen kautta. Jokainen sana itsessään on mielenkiintoinen tutkittava, mutta tarkastelen myös laajempaa kokonaisuutta. Painottuvatko haukkumasanat jompaankumpaan sukupuoleen? Ovatko toiselle sukupuolelle painottuvat sanat loukkaavampia?

Jotta tehtävään vastaaminen ei kestäisi kohtuuttoman kauan, valitsin 14 sanaa – suunnitelmissani oli yli 20 potentiaalista haukkumasanaa, joista karsin. Esittelen sanat siinä järjestyksessä, jota käytin myös kyselylomakkeessani. Päädyin kyseiseen satunnaiseen järjestykseen sillä perusteella, etteivät samantaustaiset sanat olisi lomakkeessa peräkkäin. 14 sanaksi valikoituivat:

kusipää

akka

homo

natsi

huurumuna

ryssä

läski

huora

näätä

neekeri

hiekkapillu

lappalainen

lehmä

manne

Valitsin haukkumasanoja erilaisista lähtökohdista – halusin listan olevan eritoten heterogeeninen. Haukkumasanojen taustoissa on nähtävissä esimerkiksi etnisyyttä (*neekeri, manne, ryssä, lappalainen*), sukupuoliisuutta (*huurumuna, hiekkapillu*), eläimiä (*näätä, lehmä*), ulkonäköseikkoja (*läski*) ja seksuaalisuutta (*homo*). Päättännössä tarkastelenkin, koetaanko eritaustaiset sanat eri tavoin.

2. TOOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA MENETELMÄ

2.1. Sosiolingvistinen teoria

Pirkko Nuolijärvi määrittelee sosiolingvistiikan (2000: 13) kielentutkimuksen alaksi, joka käsittelee kieltä sosiaalisessa ympäristössään ja tarkastelee sosiaalista todellisuutta lingvistiikan keinoin. Sosiolingvistiikka keskittyy kuvaamaan kieltä sosiaalisena ilmiönä ja yrittää mahdollisuuksien mukaan etsiä kielenkäytön ja yhteiskunnallisen todellisuuden välisiä syy-yhteyksiä eli vastata siihen, mitä piilee kielen vaihtelun ja muuttumisen takana (Nuolijärvi 2000: 14). Nuolijärvi jakaa sosiolingvistisen tutkimuksen neljään kenttään: kieliyhteisön variaatioon, kielen muuttumiseen, kielen funktio ryhmäidentiteetin muotoutumiseen ja monikielisyyteen (Nuolijärvi 2000: 17–18). Kandidaatintutkielmani on variaationtutkimusta. Variaatioanalyysi etsii vastauksia esimerkiksi siihen, mitä on kielellinen variaatio ja mitä se kertoo kielen olemuksesta. Haukkumasanoissa on havaittavissa yhteiskunnan käyttäytymisnormeja sekä stereotyyppisiä, negatiivisiakin näkemyksiä.

Haukkuminen voidaan ajatella erääksi kiroilun tyypiksi. Kiroilun kaksi päätyyppiä ovat voimasanat (*expletive*) ja herjaukset (*abusive*). Voimasanojen tarkoituksena on ilmentää tunteita (*Hell!, Shit!*), kun taas herjaukset on osoitettu toiseen ihmiseen halventavasti (*You asshole!, You bastard!*). Herjaukset eivät kuitenkaan aina ole haukkumasanoja vaan kyseessä voi olla myös manaus (*Go to hell!*) (Andersson & Trudgill 1990: 61).

2.2. Semanttinen analyysi

Semantiikalla tarkoitetaan ’merkitysoppia, yleistä teoriaa sanojen ja lauseiden merkityksestä’ (Tieteen Termipankki 2014 s.v. *semantiikka*). Semantiikka on laajimmillaan kaikkien merkkijärjestelmien merkitysten tutkimusta (Kuiiri 2012: 7). Pajunen, Itkonen ja Vainio (2016) ovat tutkineet nuorten aikuisten kykyä määritellä sanojen merkityksiä. Heidän mukaansa ihmisen kyky määritellä merkityksiä kasvaa kehityksellisesti, joten kasvuikäisten antamat määritelmät eroavat laadullisesti aikuisten antamista määritelmistä. Harvat kuudesluokkalaiset ovat tietoisia kirosanojen merkityksistä (Miesmaa 2015: 63). Tutkimukseni nuoret informantit ovat vielä kasvuikäisiä, mutta lähellä

aikuisuutta.

Kyselylomakkeeseeni kuuluu osio, jossa informanttien tulee kuvailla henkilöä, johon tiettyä haukkumasanaa voi käyttää. Tällä tavoin kartoitan lukiolaisten antamia merkityksiä ja määritelmiä haukkumasanoin. Kielitieteessä merkityksellä tarkoitetaan ’sitä, mitä kielellinen muoto on tarkoitettu ilmaisemaan; intersubjektiivisesti hahmottunutta osajärjestelmää’ (TTP 2017 s.v. *merkitys*). Kaija Kuirin mukaan merkitys voidaan jakaa kahteen alakategoriaan, jotka ovat usuaalinen ja okkasionaalinen merkitys. Usuaalisella merkityksellä tarkoitetaan ajatusta, että jokaisella sanalla ajatellaan olevan yhteisesti tiedetty ja esimerkiksi sanakirjoissa esitetty merkitys. Sanoille kuitenkin voidaan antaa muitakin merkityksiä sosiaalisesta tilanteesta riippuen, jolloin kyseessä on okkasionaalinen merkitys (Kuiri 2012: 27). Tutkimuksessani käsitellään haukkumista, joka on riippuvainen sosiaalisesta tilanteesta (Beers Fägersten 2012: 3). Kyselylomakkeeni avulla pystyn selvittämään sitä, mitkä haukkumasanat koetaan merkityksiltään usuaalisiksi ja mitkä okkasionaalisiksi.

Käytän tutkimuksessani menetelmänä kokeellista semantiikkaa. Kokeellisella semantiikalla tarkoitetaan kielen merkityksen ja käytön selvittämistä kielenpuhujakuntaa testaamalla (Vanhatalo 2004: 81). Vanhatalo on itse tutkinut maantieteellisen ja murteellisen taustan vaikutuksia sanojen käsittämiseen. Jessi Jokelaisen pro gradu -työssä ”Helveti on vaa sana. Nuorten kirosanoille antamat merkitysmääritelmät” (2019) tarkasteltiin uskonnollisen taustan vaikutuksia kirosanan merkitykseen. Omassa tutkimuksessani vertailen miesten ja naisten vastauksia.

Kokeellinen semantiikka jakautuu kahteen tutkimuslinjaan: psykolingvistiseen ja ”pehmeään” linjaan. Psykolingvistinen suuntaus nojaa psykofysiologisiin tutkimuslaitteisiin ja pehmeä linja kyselylomakkeeseen (Vanhatalo 2004: 82). Oma tutkimukseni edustaa kyselylomatutkimuksen pehmeää linjaa.

2.3. Kyselytutkimus

Kandidaatintutkielmani on kyselytutkimus, sillä kerään tutkimusaineiston kyselylomakkeella. Kyselylomakkeen avulla on mahdollista kerätä niin laadullista kuin

määrällistäkin tietoa. (Tuomi & Saarijärvi 2018: 73). Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus selvittää lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Käytän tutkimuksessani laadullisia metodeja, joiden tueksi esitän frekvenssejä ja prosenttiosuuksia. Suhteellisen pienen otoksen (53 informanttia) vuoksi en voi tehdä tutkimustani määrällisten metodien turvin, sillä ne edellyttävät suurta ja edustavaa joukkoa (Heikkilä 1998: 16).

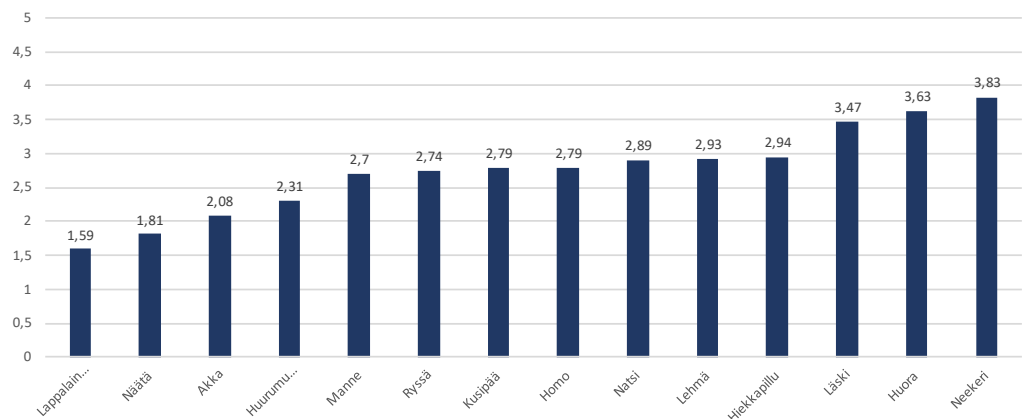
Laadullisessa analyysissä pyritään muotoilemaan sellaisia sääntöjä, jotka pätevät läpi aineiston (Alasuutari 2011: 52). Laadullinen tutkimus myös auttaa selittämään käyttäytymisen ja päätösten syitä (Heikkilä 1998: 16). Oman tutkimukseni tavoitteena on selvittää lukiolaisten käsityksiä haukkumasanoista ja etsiä mahdollista, informanttien yhteistä linjaa. Käsityksien taustalla olevia syitä en kuitenkaan tutkimuksessani pysty tarkemmin kartoittamaan, joten syyt jäävät tutkielmassani pohdinnan varaan.

3. ANALYYSI

3.1. Haukkumasanojen loukkaavuus

Informantit arvioivat haukkumasanojen loukkaavuutta viisiportaisella asteikolla. Asteikon vaihtoehdot olivat *ei loukkaava*, *vähän loukkaava*, *loukkaava*, *paljon loukkaava* ja *erittäin loukkaava*. Näille vastausvaihtoehdoille voidaan antaa arvot (*ei loukkaava* = 1, *erittäin loukkaava* = 5), mikä mahdollistaa vastausten mielekkään tilastoinnin ja vertailun. Vastauksille on laskettu keskiarvo, jota nimitän tässä tutkimuksessa loukkaavuusindeksiksi. Kaaviossa 1 on kuvattuna haukkumasanojen loukkaavuusindeksit vähiten loukkaavasta loukkaavimpaan.

Loukkaavuus, ka. 2,75

KAAVIO 1. Haukkumasanojen loukkaavuusindeksit ja keskiarvo.

14 haukkumasanan loukkaavuusindeksin keskiarvo on 2,75, mikä sijoittuu siis *vähän loukkaavan* ja *loukkaavan* välille. Lähimpänä keskiarvoa on haukkumasana *ryssä*. Keskiarvon läheisyydessä on peräti puolet haukkumasanoista. Näiden sanojen loukkaavuuksien ero ei ole kovin merkittävä: *manne* saa arvon 2,7 ja *hiekkapillu* 2,94. Nämä seitsemän sanaa pyörivät lukuun 3, joten niitä voidaan pitää *loukkaavina*. Merkittävästi keskiarvon alapuolelle loukkaavuudessa jäävät haukkumasanat *lappalainen*,

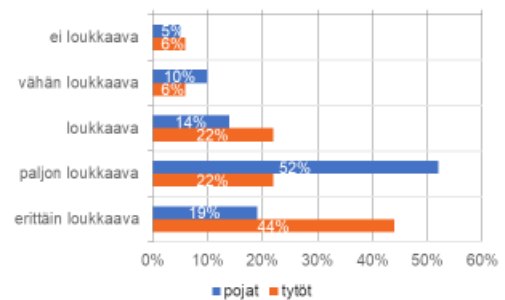
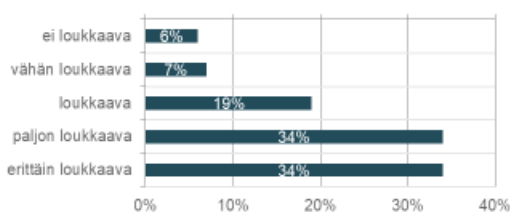
näätä, akka ja *huurumuna*. Osa vastaajista koki, etteivät kyseiset sanat ole haukkumasanoja ollenkaan. *Akka*-sanalla 26 % koki sen *ei loukkaavana* ja mainitsi asiasta haukkumasanan kohteen kuvailu -osuudessa.

- (1) *Säälittävin haukkusana mitä kuullu, ei tuota edes lasketa* (V6P)
 (2) *Mielestäni ei ole haukkumasana vaan synonyymi naiselle, ehkä vähän tökerömpi* (V5P)

Haukkumasanat *lappalainen* ja *akka* olivat informanteille tuttuja vähäisistä *en tiedä* -kuvauksista päätellen. Voidaankin ajatella, että nämä sanat koettiin aidosti vain vähän loukkaavina. *Näätä* ja *huurumuna* olivat vastaajille taas tuntemattomimmat haukkumasanat. Tämä saattaa selittää niiden keskiarvoa matalamman loukkaavuusindeksin.

Loukkaavimmiksi sanoiksi nousivat *läski*, *huora* ja *neekeri*. Näiden sanojen loukkaavuusindeksit osuivat välille *loukkaava* ja *paljon loukkaava*. Loukkaavimmaksi noussut sana, *neekeri*, jäi lukuun 3,83, mikä tarkoittaa sitä, ettei yksikään haukkumasanoista saavuttanut asteikon kohtaa *paljon loukkaava* tai *erittäin loukkaava*.

Neekeri

Kaikki: 3,83
 Pojat: 3,7
 Tytöt: 3,92

KAAVIOT 2 ja 3. Haukkumasanan *neekeri* loukkaavuus.

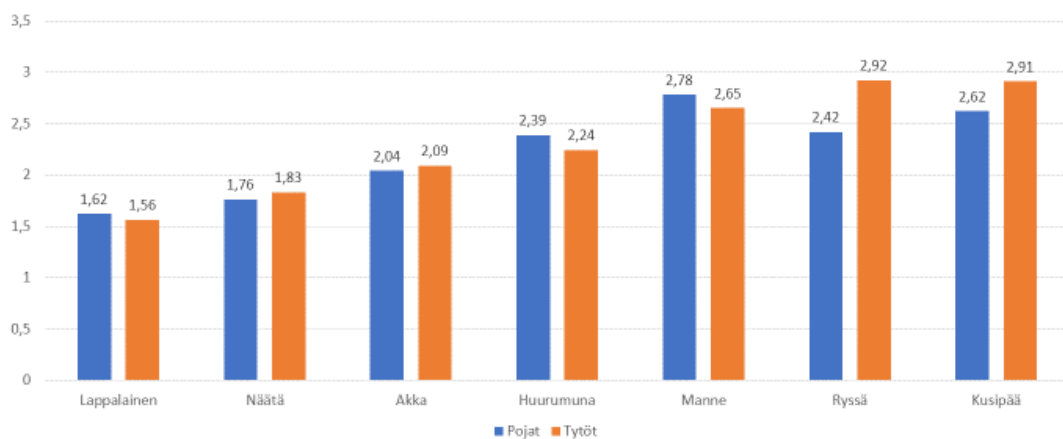
Loukkaavimmaksi koettu *neekeri* sai eniten *paljon loukkaava* -vastauksia (34 % vastaajista) ja *erittäin loukkaava* (34 %) -vastauksia (kaaviot 2 ja 3). Loukkaavuusasteikon alkupäähän osui kuitenkin muutamia vastauksia, mikä laski sanan loukkaavuusindeksin alle 4:n.

3.1.1. Sukupuolten väliset erot loukkaavuuden arvioinnissa

53 informantista poikia on 21 ja tyttöjä 32. Tyttöjen vastaukset siis painottuvat kaikkien vastausten tilastoinnissa. En koe tätä kuitenkaan ongelmaksi, sillä käsittelen myös poikien ja tyttöjen vastauksia vertaillen.

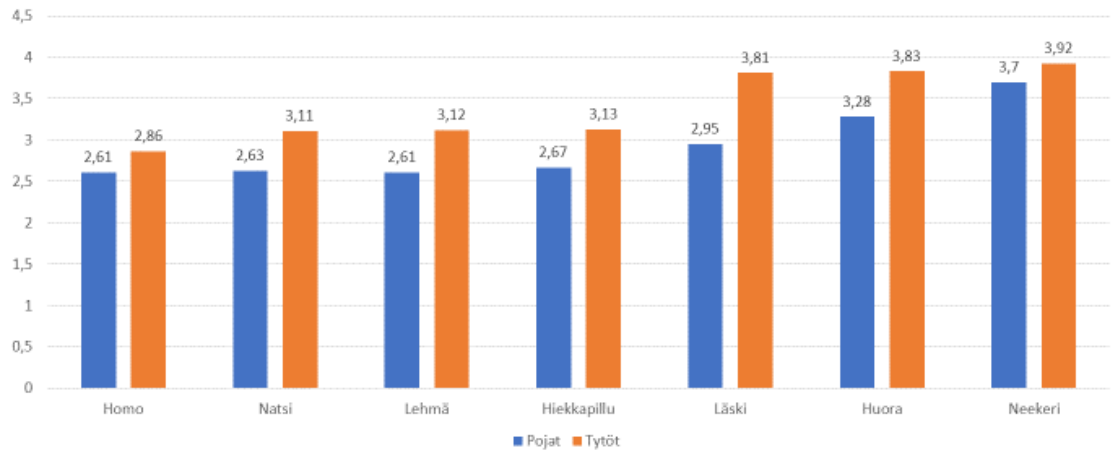
Kaikista vastauksista laskettu 14 sanan loukkaavuusindeksin keskiarvo on 2,75. Tyttöillä vastaava keskiarvo on 2,86 ja pojilla 2,58. Tytöt ovat vastauksissaan kokeneet haukkumasanat hiukan loukkaavimmiksi kuin pojat. Tämä ilmiö on havaittavissa 11 haukkumasanan kohdalla (kaaviot 4 ja 5).

Loukkaavuus, pojat ja tytöt 1

KAAVIO 4. Tyttöjen ja poikien vastausten loukkaavuusindeksit 1.

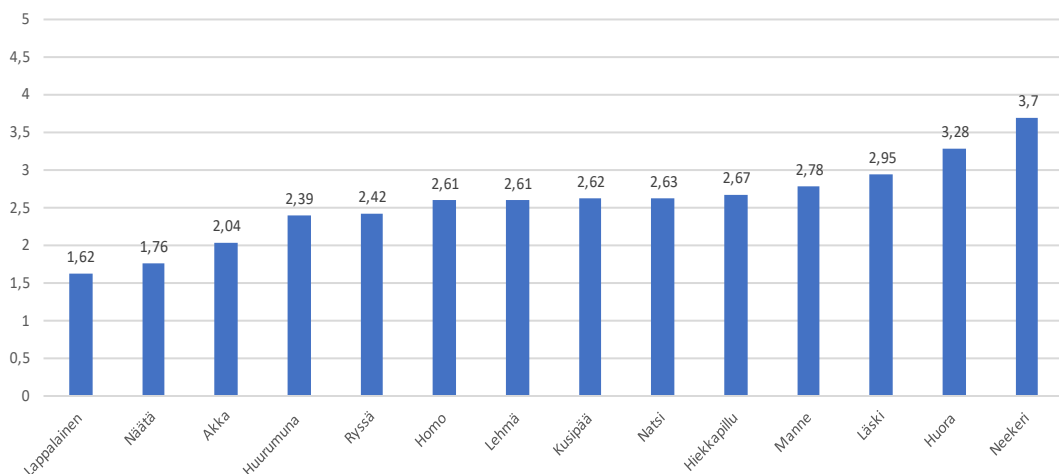
Loukkaavuus, pojat ja tytöt 2

KAAVIO 5. Tyttöjen ja poikien vastausten loukkaavuusindeksit 2.

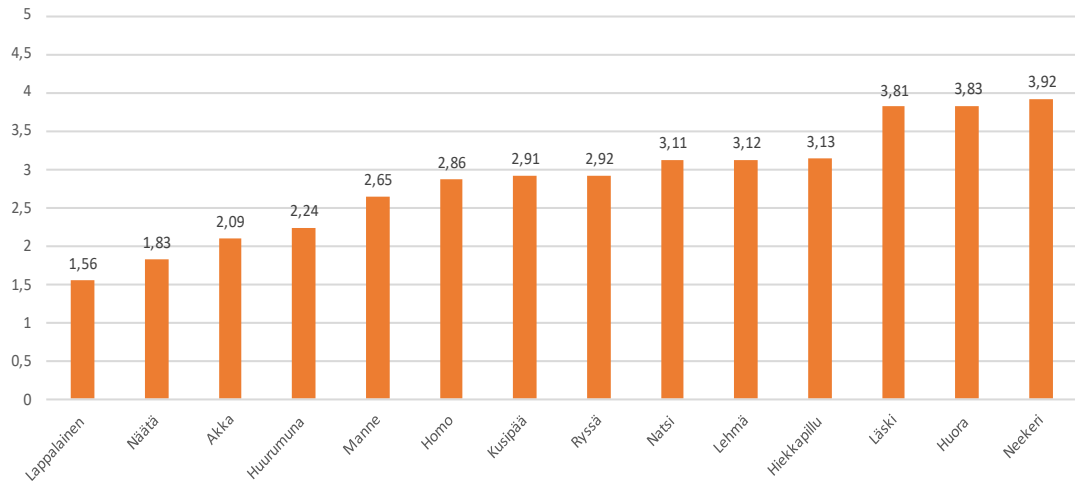
Ainoastaan sanat *lappalainen*, *huurumuna* ja *manne* saavat poikien vastauksissa korkeamman loukkaavuusindeksin kuin tyttöjen vastauksissa. On mahdoton tietää varmaksi, miksi juuri näissä kolmessa sanassa läpi tutkimuksen näkyvää trendiä ei ole havaittavissa. *Huurumunan* kohdalla voidaan ajatella, että pojat ovat kokeneet sen loukkaavampana sanan sukupuolisidonnaisuuden vuoksi. *Huurumuna* on aineiston ainoa sana, minkä vastaajat kokivat varsin yksimielisesti mieheen kohdistuvaksi haukkumasanaksi (ks. 3.2.5.). Tästä huolimatta *huurumuna* on molempien sukupuolten vastauksien perusteella sanoista neljänneksi harmittomin.

Loukkaavuus, pojat, ka. 2,58

KAAVIO 6. Poikien vastausten loukkaavuusindeksit.

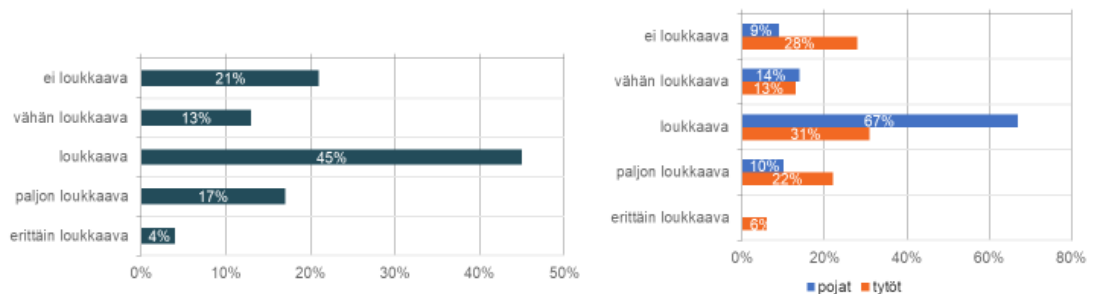
Loukkaavuus, tytöt, ka.2,86

KAATIO 7. Tyttöjen vastausten loukkaavuusindeksit.

Poikien ja tyttöjen vastauksista tehty loukkaavuuskaaviot (kaaviot 6 ja 7) ovat varsin samanlaisia. Molemmista taulukoissa on nähtävissä samat sanat neljänä harmittomimpana ja kolmena loukkaavimpana. Ääripäiden välillä on havaittavissa pientä vaihtelua. Ainut merkittävä ero sanojen keskinäisessä loukkaavuusvertailussa tulee sanan *manne* kohdalla. *Manne* on tyttöjen vastausten perusteella viidenneksi harmittomin, kun taas poikien taulukossa sana on jopa neljänneksi loukkaavin.

Manne

Kaikki: 2,7
 Pojat: 2,78
 Tytöt: 2,65

KAATIO 8 ja 9. Haukkumasanan *manne* loukkaavuus.

Pojista kaksi kolmesta arvioi *mannen* loukkaavaksi eli loukkaavuusarvolla 3 (kaaviot 8 ja 9). Tyttöjen vastauksissa tuli enemmän hajontaa, sillä vastaukset jakautuivat jokaiselle vaihtoehdolle. Tyttöjen kohdalla *mannen* loukkaavuusindeksiä laski ehdottomasti *ei loukkaava* -vastausten määrä (28 %).

3.2. Haukkumasanojen merkitykset ja sukupuolisuus

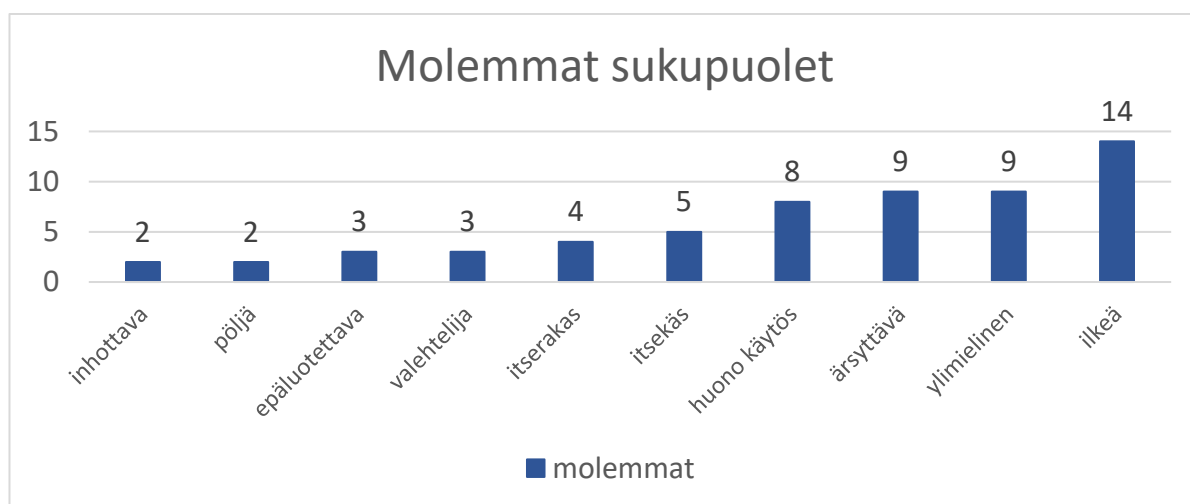
Tässä alaluvussa analysoin 14 haukkumasanan merkitystä ja sukupuolisuutta. 53 informantia vastasi jokaisen sanan kohdalla siihen, käytetäänkö kyseistä haukkumasanaa miehestä, naisesta, molemmista sukupuolista vai jostain muusta. *Muu, mikä?* -vastauksia oli aineistossa hyvin vähän, ja näissä harvoissa tilanteissa ne perusteltiin sillä ajatuksella, että haukkumasana käy molempiin sukupuoliin, mutta kallistuu kuitenkin vahvemmin niistä toiseen. Tällaiset vastaukset olen kirjannut vaihtoehtoon *molemmat*. *Muu, mikä?* -vastauksia ei joissakin tilanteissa perusteltu, joten jää täysin arvailun varaan, miksi informantti vastasi juuri näin. Kukaan vastaaja ei tietävästi valinnut vaihtoehtoa *muu* viittaamaan muunsukupuoliseen henkilöön.

Kyselylomakkeessani tiedusteltiin haukkumasanojen merkityksiä siten, että informantin tuli kuvailla henkilöä, johon tiettyä haukkumasanaa voitiin käyttää. Koska lomakkeessani oli erikseen kohta, missä kysyttiin sukupuolisuutta, en tilastoinut enää avoimissa vastauksissa esille nousseita sukupuolia. Esimerkiksi osa informanteista kuvaili *akkaa* ainoastaan sanalla nainen – jätin nämä vastaukset tilastoimatta, sillä kyseinen sukupuolikäsitys tuli ilmi jo aiemmassa tehtävässä. Vastausten joukossa oli myös yksittäisiä epäselviä vastauksia, joita en laskenut aineistoon niiden vaikean tulkittavuuden takia. Muuten pyrin yhdistämään mahdollisimman samankaltaisia vastauksia saman käsityksen alle. Esimerkiksi *paha* tai *ilkeä ihminen* laskettiin molemmat käsitykseen *ilkeä*. Jokainen vastauksessa esiin noussut haukkumasanan kohteen ominaisuus tilastoitiin (mikäli se oli ymmärrettävä) riippumatta siitä, montako ominaisuutta vastaaja nosti esille. Yksi vastaaja pystyi siis antamaan esimerkiksi neljä tilastoitavaa yksikköä vastaamalla ”*tyhmä, ylipainoinen, tummaihoisin vanhus*”. Tässä tapauksessa tilastoissa yhden maininnan olisivat saaneet niin *tyhmä, ylipainoinen, tummaihoisin* kuin *vanhakin*. Tilastoinnin tavoitteena on selvittää, mitkä ominaisuudet nousevat yleisimmiksi, kun kuvaillaan tietyn haukkumasanan kohdetta.

Tarkastelen käsityksiä ja sukupuolisuutta sanakohtaisesti. Sukupuolisuus on merkittävässä osassa myös sanan käsittämistä, joten näen tämän olevan selkein tapa toteuttaa analyysi. Sanojen merkityksiä tarkastellessa analysoidaan myös sitä, ovatko merkitykset usuaalisia vai okkasionaalisia.

3.2.1. *Kusipää*

Kielitoimiston sanakirjan mukaan *kusipäällä* tarkoitetaan 'kusipaista ihmistä' (KS 2020 s.v. *kusipää*). Adjektiivia *kusipäinen* käytetään sanakirjan mukaan 'ylemmydentuntoisesta, niuhottavasta tm. hankalasta ihmisestä'. Tutkimukseni 53 informantin *kusipään* kuvauksissa esille nousivat eritoten ilkeys, ylimielisyys, ärsyttävyys ja huono käytös (kaavio 10).

KAAVIO 10. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanana *kusipää* kohteesta.

Luokittelin 53 eri vastausta, joista 14 sisälsi viittauksen ilkeyteen, esimerkiksi: *joku, joka on toiminu ilkeästi jotakuta muuta kohtaan* (V18T). Tyttöjen ja poikien kuvailujen välillä ei ollut merkittäviä eroavaisuuksia. Sanakirjan kuvauksen ja informanttien vastauksien kesken on havaittavissa samankaltaisuutta. Voidaan ajatella, että *kusipään* merkitys on usuaalinen eikä se ole kontekstisidonnainen. Kyseessä on ihmisten yhteisesti samoin käsittämä merkitys. Vaikka kohdetta kuvailtiin monella eri tavalla, suurimmassa osassa vastauksia korostui henkilön huono käytös muita ihmisiä kohtaan tavalla tai toisella (valehtelu, itsekkyys, ilkeys).

- (3) *Toisille pahaan haluava tai todella törkeästi käyttäytyvä ihminen.*
(V22T)
(4) *No johonki joka tekee jotai ilkeetä sulle* (V16P)

Kusipää

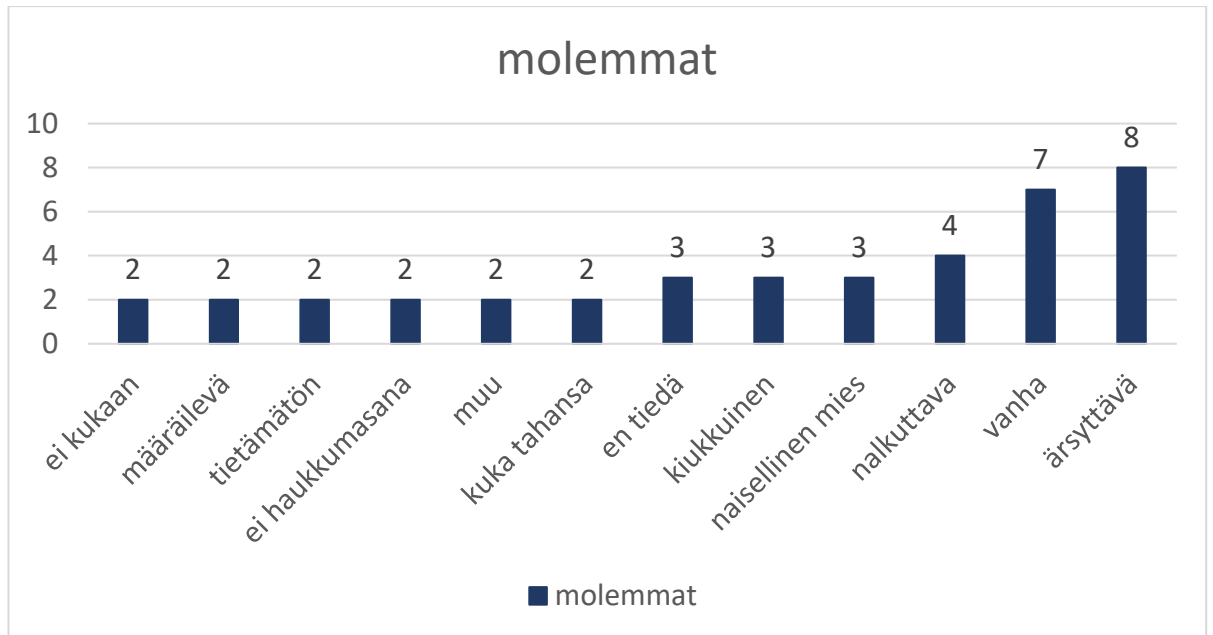

KAAVIO 11. Haukkumasanan *kusipää* sukupuolisuus.

Kolme neljästä vastaajasta koki, että *kusipää* ei ole sukupuolisidonnainen ja sitä voi käyttää niin miehestä kuin naisestakin. Tämän kysymyksen kohdalla oli havaittavissa erimielisyyttä poikien ja tyttöjen välillä: pojista ainoastaan yksi käyttäisi haukkumasanaa miehestä, kun taas tytöistä joka kolmas kohdistaisi *kusipään* ainoastaan miespuoliseen (kaavio 11).

3.2.2. Akka

Akka on '(vanhahko) nainen' (KS 2020 s.v. *akka*). Kielitoimiston sanakirja ei tarkemmin kuvaile *akkaa*, vaan määrittelee sen halventavaksi ilmaisuksi naispuoliselle henkilölle. *Akalle* löytyy myös määritelmiä 'vaimona', 'kaatumisena hiihtomäessä' ja 'korttipakan kuningattarena', mutta nämä määritelmät jätetään tutkimuksessani huomiotta.

KAAVIO 12. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *akka* kohteesta.

Kyselomakkeeni vastaajat kuvailivat *akkaa* ärsyttäväksi ja vanhaksi (kaavio 12). Vastaa- jista 89 % koki haukkumasanan voivan kohdistua vain naiseen, jolloin *akan* merkitys voisi olla 'ärsyttävä ja vanha nainen'. Merkitys on siis usuaalinen eli yhteisesti hyväk- sytty. Yleisin kuvaus, *ärsyttävä*, sai sekin maininnan vain 8 kertaa, mikä saattoi johtua siitä, että iso osa vastaajista kuvailu kohdetta ainoastaan sanalla *nainen*. Näitä vastauksia en tilastoinut kuvailuihin, sillä sukupuolta kysyttiin toisessa tehtävässä erikseen.

(5) *Naishenkilö, joka esim. valittaa tai on ärsyttävä toiselle henkilölle.* (V23T)

(6) *Mies joka käyttäytyy sosiaalisten normien mukaan naisellisesti.* (V21P)

Akka

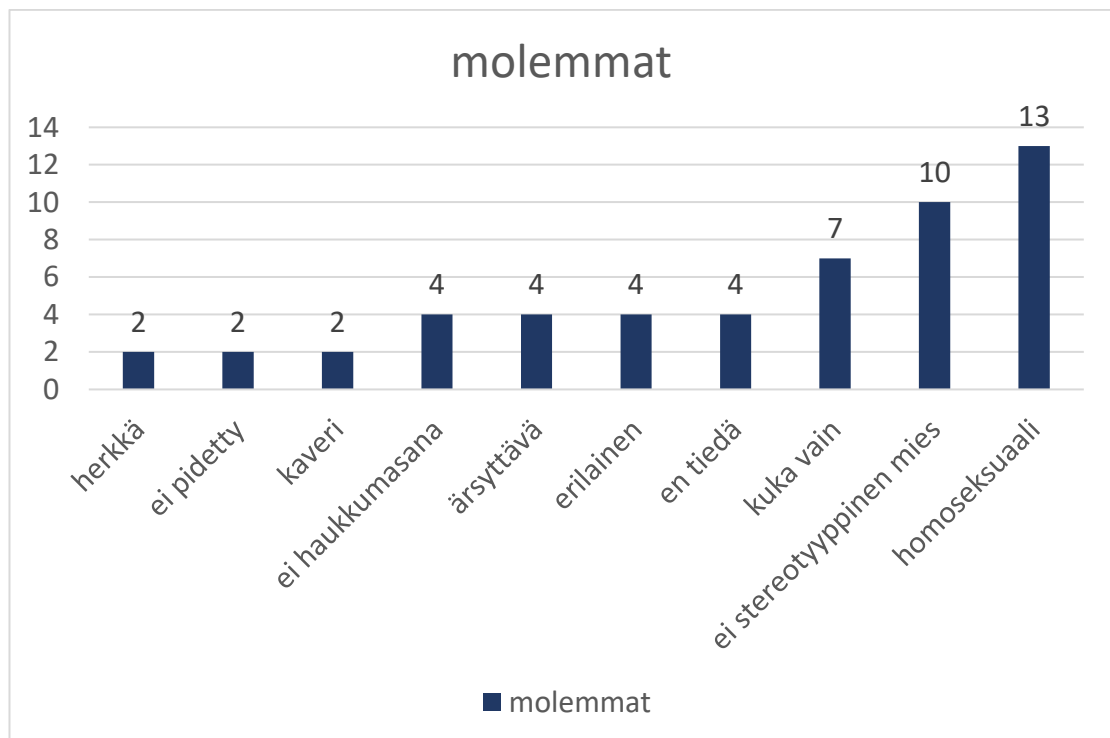

KAAVIO 13. Haukkumasanan *akka* sukupuolisuus.

Pieni osa vastaajista tulkitsi *akka*-haukkumasanana tarkoittavan miestä, joka ei käyttäydy maskuliinisesti. Ainoastaan kuusi vastaajaa 53:sta ajatteli haukkumasanana olevan käytettävissä myös mieheen (kaavio 13). *Akan* kuvaus naisellisena miehenä ei ole ihmisten ensisijainen käsitys sanasta, joten sen voidaan ajatella olevan tässä tapauksessa okkasionaalinen.

3.2.3. *Homo*

Sanan *homo* kohdalla Kielitoimiston sanakirja tarjoaa määritelmäksi 'homoseksuaalista ihmistä, vars. miestä' (KS 2020 s.v. *homo*). Sanaa voidaan sanakirjan mukaan käyttää myös alatyylisesti haukkumasanana. Vastauksista 13:ssa esille nousi haukuttavan kohteen homoseksuaalisuus (kaavio 14). Toiseksi yleisimpänä kuvaksessa käsiteltiin "ei-stereotyyppistä miehuutta" – tällaisessa vastauksessa nostettiin esille se, että *homo*-haukkumasanana kohde voi olla ainoastaan mies. Myös vastaus *erilainen* linkittyy jossakin määrin *ei stereotyyppiseen mieheen*, sillä stereotypiahan yleensä heijastaa jonkinlaista yleistä käsitystä. Myös *herkkä*-kuvauksen voidaan ajatella kuuluvan samaan piiriin *ei stereotyyppinen mies* -vastauksen kanssa – kulttuurissamme stereotyyppiseen maskuliinisuuteen ei liitetä herkkyyttä.

KAAVIO 14. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanana *homo* kohteesta.

Haukkumasana *homo* saa informanttien vastauksissa niin usuaalisia kuin okkasionaaliakin merkityksiä. Jos sanalla tarkoitetaan nimenomaan homoseksuaalia, on kyseessä usuaalinen merkitys – ei stereotyyppiseen mieheen viittaaminen on okkasionaalista. Sanan *homo* päämerkitys on homoseksuaalinen ihminen.

Vastauksissa tuotiin esille myös sitä, että homoa ei välttämättä voi tai tule käyttää haukkumanana.

(7) *Loukkaavaa tuossa on oikeastaan se, että normaalia seksuaalista suuntautumista käytetään haukkumanana (V3P)*

(8) *Ei kehenkään, sukupuolivähemmistöjä ei voi käyttää keneenkään haukkumanana. Siksi en itsekään arvosta jos jotakin haukutaan ”homoksi” koska sitä ei tulisi käyttää haukkumanana, se on vain loukkaavaa (V9T)*

Tämä ajatus saattoi heijastua myös muutamana *en tiedä* -vastauksena. 14 haukkumananan joukosta *homo* oli ainoa, jonka haukkuvasta tyylistä haluttiin eroon. Tämä ei kuitenkaan näkynyt loukkaavuusindeksissä (kumpaankaan suuntaan), vaan sana sijoittui keskiarvon tuntumaan.

Homo

KAAVIO 15. Haukkumananan *homo* sukupuolisuus.

Hieman yli puolet informanteista (55 %) ajatteli *homon* kohdistuvan ainoastaan miessukupuoleen. Poikien ja tyttöjen välillä oli havaittavissa pientä eroavaisuutta: pojista kaksi kolmesta näki *homon* miespuolisena, ja tytöistä hieman alle puolet ajatteli samoin.

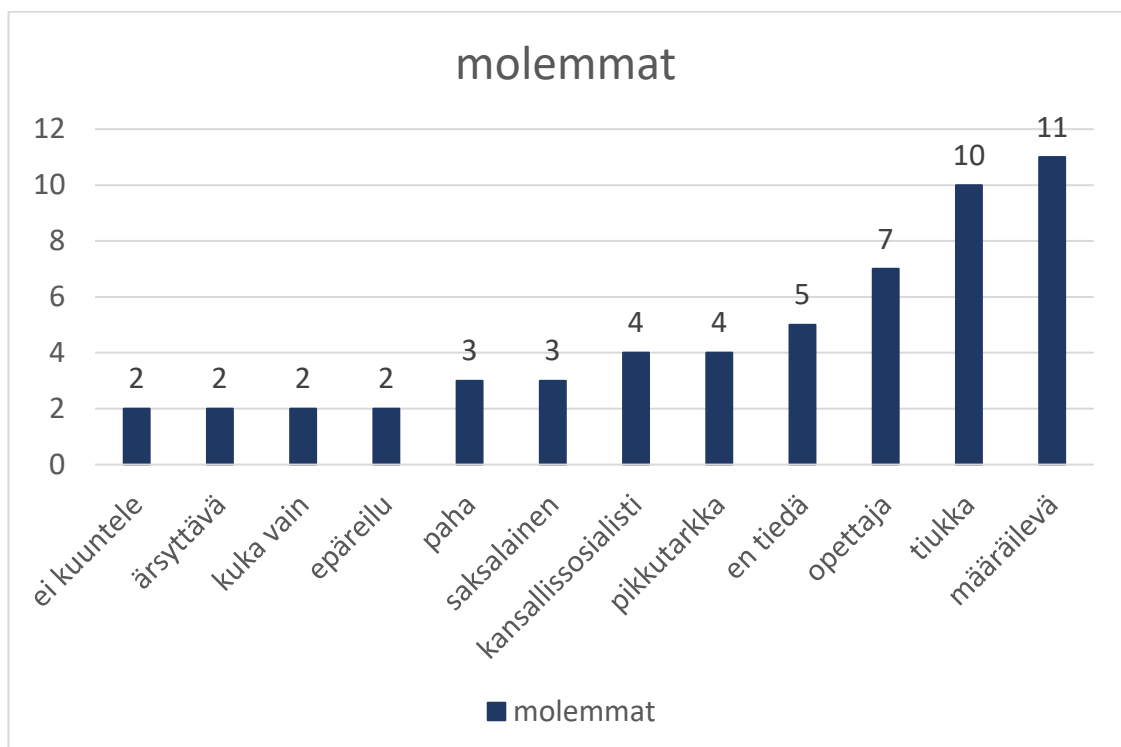
3.2.4. *Natsi*

Kielitoimiston sanakirjassa (KS 2020 s.v. *natsi*) on kaksi merkitystä sanalle *natsi*: '(Saksan) kansallissosialisti' ja arkipäiväisempi 'jyrkkä, joustamaton, määräilevä ihminen'. Kyselomakkeeseeni vastanneet olivat sanakirjan kanssa samoilla linjoilla. Eniten mainintoja saatiin *määräilevästä* tai *tiukasta* henkilöstä. Esille nousi myös ammattinimike *opettaja*.

(9) *Joku ihminen joka määräilee paljon* (V2T)

(10) *Joku joka ajattelee samalla tavoin, kuin natsit* (V18T)

Osa vastaajista yhdisti *natsin* nimenomaan saksalaisuuteen ja kansallissosialistiseen ideologiaan (kaavio 16). Vastaajat eivät itse käyttäneet kuvaksissaan termiä *kansallissosialisti*, mutta kokosin kaikki natsismiin ja esimerkiksi Adolf Hitlerin kannatukseen viittavat vastaukset *kansallissosialistin* alle. Informantit tiedostivat myös sanan arkisemman puolen, tässä tapauksessa sanakirjan merkityksen 'määräilevä henkilö'. *Natsi*-sanat merkitykset ovat siis ainakin näiden vastausten valossa usuaalisia.

KAAVIO 16. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *natsi* kohteesta.

Natsi

KAAVIO 17. Haukkumasanan *natsi* sukupuolisuus.

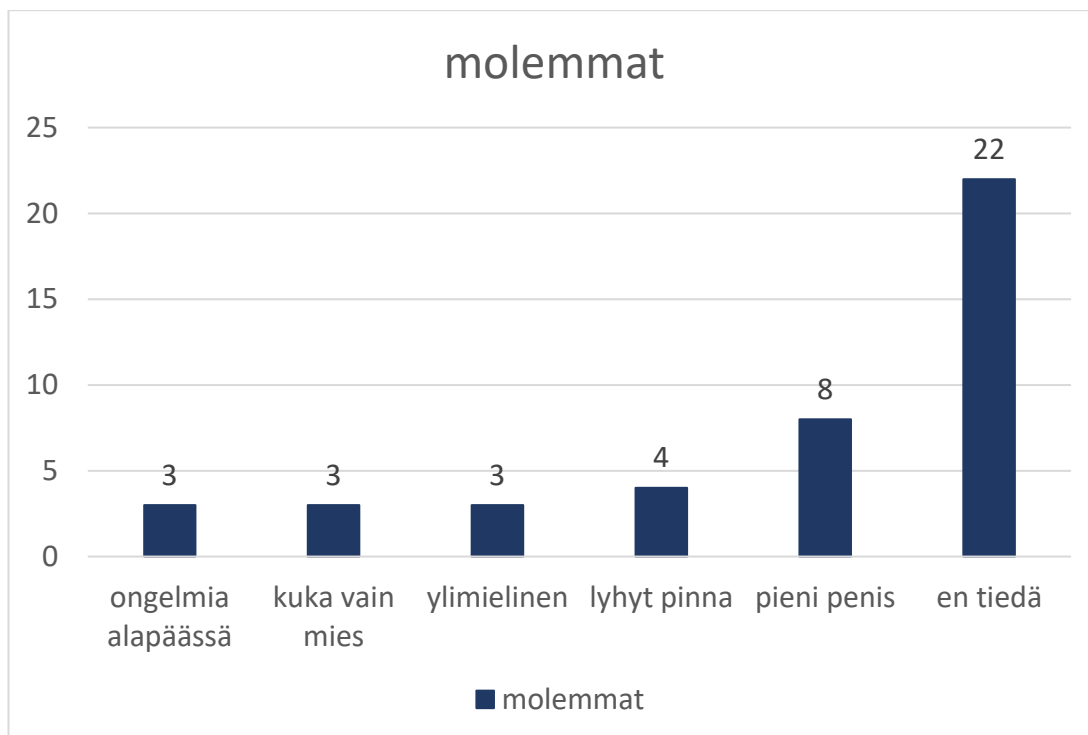
Natsi-haukkumasana koettiin käytettäväksi molempiin sukupuoliin (94 %). Tytöistä kaksi vastasi sanan voitavan kohdistaa ainoastaan mieheen ja yksi pojista vastasi kohteen sukupuoleksi *muu*. Vastaja ei kuitenkaan avannut päätöstään *perustele*-kohdassa.

3.2.5. *Huurumuna*

Huurumunaa ei löydy Kielitoimiston sanakirjasta. Sana onkin muodostettu ilmauksesta *muna huurussa*, mikä tarkoittaa Urbaanin sanakirjan mukaan 'suurta intoa, jolla kyseessä oleva henkilö johonkin toimeen keskittyy'. *Huurumunan* voisi siis ajatella olevan henkilö, joka tekee tiettyä asiaa innostuneena. Sana valikoitui 14 tutkittavan sanan joukkoon juuri siitä syystä, että se on melko tuntematon ja näin ollen kysyy vastaajan intuitiivista tulkintaa. Tämä näkyi kuitenkin myös suurena määränä *en tiedä* -vastauksia (kaavio 18).

(11) *En ole koskaan kuullut tätä haukkumasanaa?* (V4T)

(12) *Poika jolla saattaa olla esimerkiksi ongelmia munansa kanssa, tai jos on vaikka pienempi kuin muilla* (V11P)

KAATIO 18. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanana *huurumuna* kohteesta.

Kukaan vastaajista ei maininnut *innoissaan toimivaa henkilöä*. Vastaajien yhteisen käsityksenkin puuttuessa voidaan todeta, ettei *huurumunalle* löydy usuaalista merkitystä. Yhdyssanan perusosa *-muna* on vastaajien tulkinnoissa saanut monesti Kielitoimiston sanakirjan mukaisen merkityksen 'siitin' (KS 2020 s.v. *muna*). Tämän tulkinnan kautta lo-make tuotti vastauksia, jotka viittasivat pieneen penikseen tai erektio- ja hedelmällisyys-ongelmiin.

Huurumuna

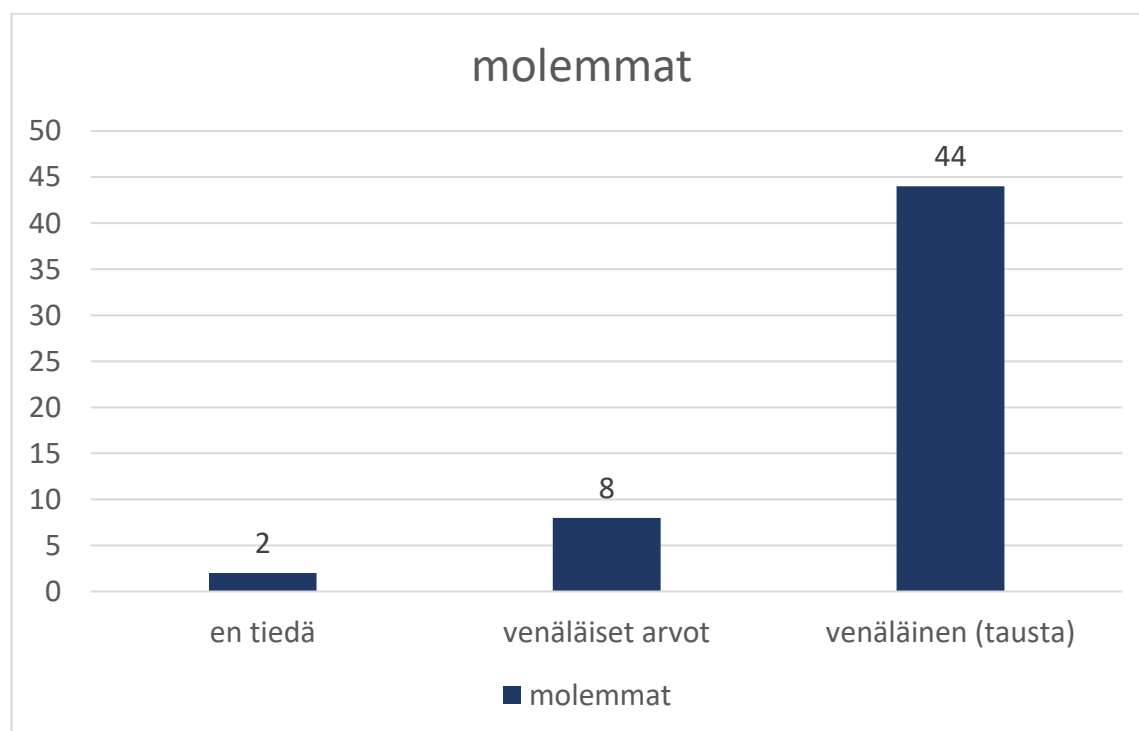

KAATIO 19. Haukkumasanana *huurumuna* sukupuolisuus.

Ehkä juuri perusosan *-muna* tulkinta miehen siittimenä johti myös käsitykseen siitä, että sana tarkoittaa lähtökohtaisesti miestä (kaavio 19). *Huurumuna* on aineiston ainoa sana, joka määriteltiin selkeällä enemmistöllä mieheen kohdistuvaksi haukkumasanaksi (85 %). Vastauksien joukossa oli yksi *muu* ja sen perusteluna *en tiedä*.

3.2.6. Ryssä

Ryssä on nimitys venäläiselle ihmiselle (KS 2020, NS 1980 s.v. *ryssä*). Sanakirjat poikkeavat toisistaan sanan sävyn kohdalla: Kielitoimiston sanakirjassa *ryssä* nähdään halventavana, kun taas Nykysuomen sanakirjassa puhekielisenä. Kyselytutkimuksessa merkitykseen *venäläinen* päätyi peräti 44 vastaajaa (kaavio 20), mikä tekee *ryssästä* koko aineiston toiseksi yksiselitteisimmän haukkumasan (vrt. *neekeri* 3.2.10.). *Ryssän* merkitys on selkeästi usuaalinen, yhteisesti ymmärretty. Vastauksissa ei tullut esille okkasionaalisia, kontekstisidonnaisia merkityksiä.

KAAVIO 20. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasan *ryssä* kohteesta.

(13) *Venäläisestä henkilöstä ylipäättään, negatiivisessa sävyssä kuvattuna (V9T)*

Vastauksissa korostui venäläisyys. Suurin osa näki *ryssän* venäläisenä tai venäläistaustaisena henkilönä – nämä vastaukset tilastoin samaksi. Osa nosti esille venäläiset arvot, jotka linkittyvät vahvasti venäläisyyteen itsessään. Tilastoin nämä vastaukset kuitenkin erikseen, sillä vastauksella saatetaan tarkoittaa esimerkiksi venäjämielisyyttä.

Ryssä

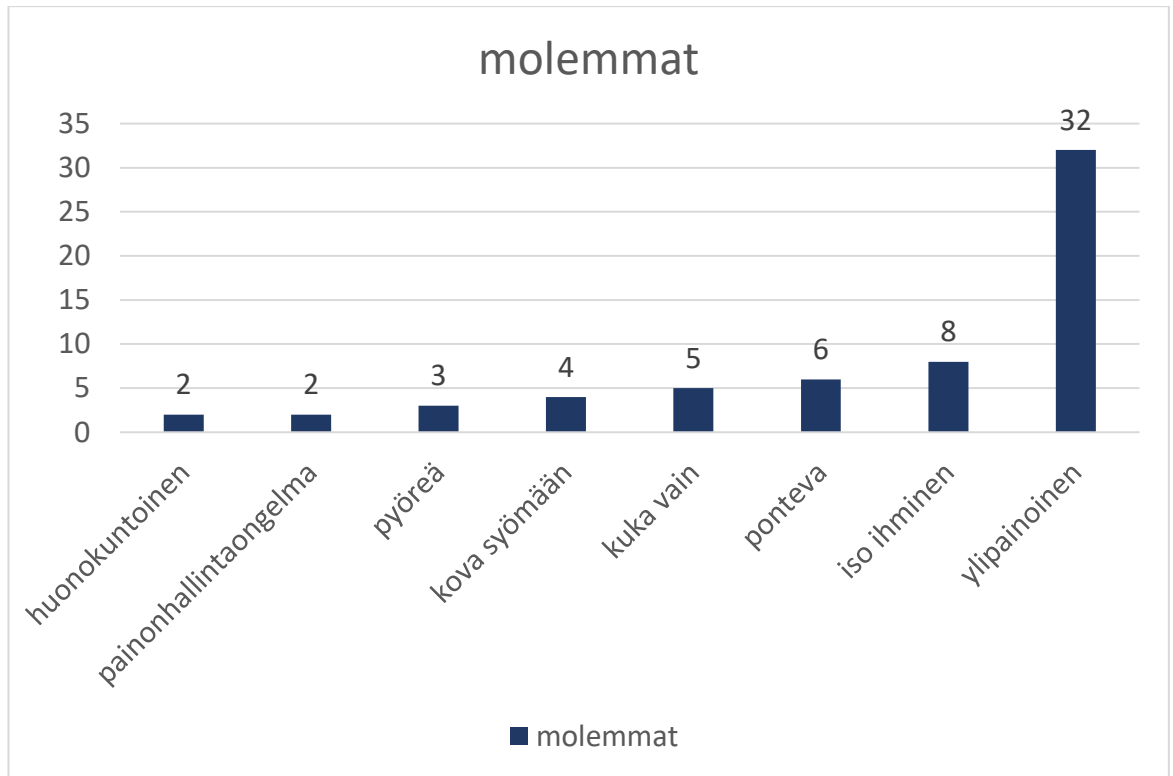

KAAVIO 21. Haukkumasananan *ryssä* sukupuolisuus.

87 % informanteista ajatteli, että *ryssää* voidaan käyttää molempien sukupuolien haukkumiseen (kaavio 21). Vastauksien joukossa oli kaksi *muu, mikä?* -vastausta, mutta niille ei tarjottu perusteluita, jotka olisivat liittyneet sukupuoleen. *Muu, mikä?* -vastauksiin oli lisätty avoin perustelu *venäläinen henkilö*. Tällaiset vastaukset tilastoin kohtaan *molemmat*, sillä venäläinen voi edustaa molempia sukupuolia.

3.2.7. Läski

Läskillä tarkoitetaan lihavaa ihmistä, ja sana on sävyltään halventava (KS 2020 s.v. *läski*). Informantit kuvailivat *läskiä* hyvin samoilla tavoin: esille nousivat *ylipainoinen*, *iso*, *pon-teva* ja *pyöreä* (kaavio 22). Jokainen saattoi tarkoittaa näillä vastauksilla samaa, mutta tilastoin ne kuitenkin eri vastauksiksi. Myös *painonhallintaongelmainen* sai pari mainintaa – tämä ei kuitenkaan ole tismalleen sama asia *ylipainoisen* kanssa.

KAAVIO 22. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanana *läski* kohteesta.

Läskin usuaalinen merkitys on siis *ylipainoinen*. Sanalla voidaan tarkoittaa Kielitoimiston sanakirjan mukaan myös 'rasvaista sianlihaa, silavaa', mutta sanan alatyylinen merkitys on sen verran tuttu ja vakiintunut, että sitä voidaan pitää päämerkityksenä *silavan* kanssa (KS 2020 s.v. *läski*).

(14) *Kaikkiin henkilöihin jotka ovat vähänkin ylipainoisia tai tykkäävät ruu-
asta todella paljon (V7T)*

Läski

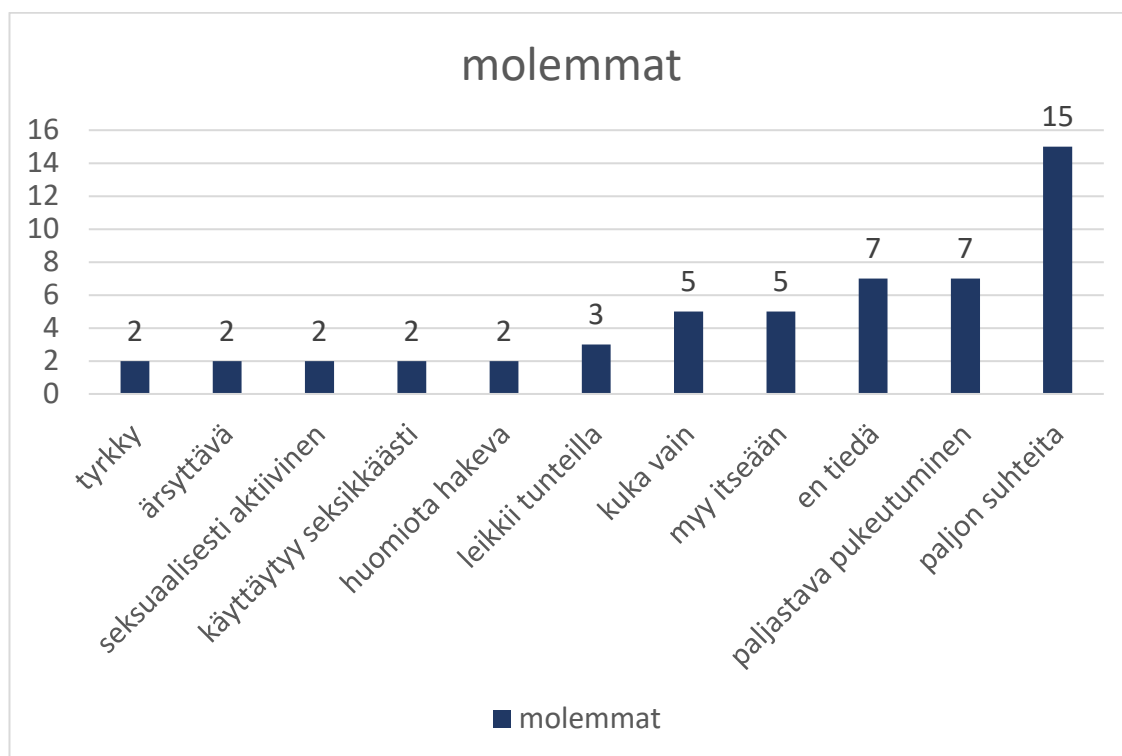

KAAVIO 23. Haukkumasanana *läski* sukupuolisuus.

Informanttien kanta *läski*-sanon sukupuolisuuteen oli selvä. 52 vastaajaa 53:sta koki, että sanaa voi käyttää molemmista sukupuolista. Jokainen naispuolinen vastaajaa oli tätä mieltä, ja ainoastaan yksi poika vastasi sanan koskevan ainoastaan miestä (kaavio 23).

3.2.8. *Huora*

Huoralla voidaan tarkoittaa halventavasti 'prostituution harjoittajaa' (KS 2020 s.v. *huora*). Sanakirjan mukaan myös sanat *lutka* ja *lumppu* toimivat *huoran* määritelmänä. Jokainen näistä sanoista toimii halventavaan sävyyn tarkoittaen lähtökohtaisesti samaa – tarkempaa kuvausta näiden halventavien sanojen merkityksistä ei löydy.

KAAVIO 24. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *huora* kohteesta.

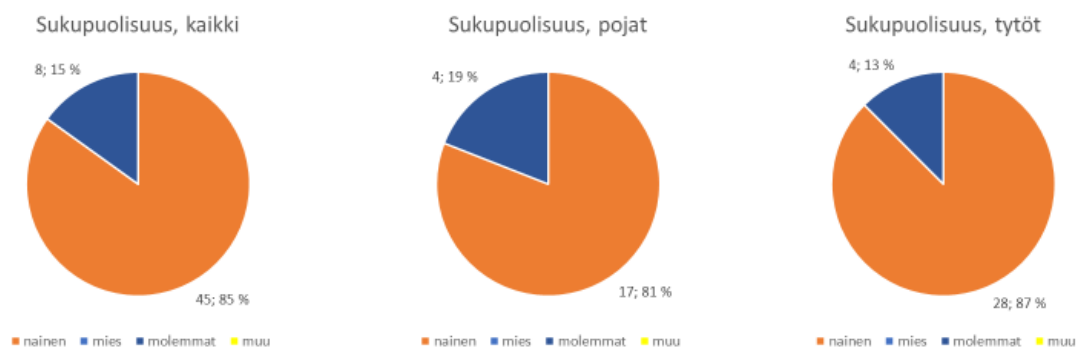
Informanttien vastauksissa painottui se, että huoralla on paljon (irto)suhteita muiden kanssa. Muutenkin oman seksuaalisen puolen korostaminen käytöksellä ja pukeutumisella oli informanttien mielestä oleellista sanan kohdalla. Viidessä kuvauksessa esille nousi itsensä myyminen eli prostituution harjoittaminen, mikä sopii sanakirjan määritelmään (kaavio 24).

(15) *Itseään pönkittävä ja tyrkyttävä. Nainen joka makaa monen ihmisen kanssa.* (V4T)

(16) *Nuorten keskuudessa seksuaalisesti aktiivista eri henkilöiden kanssa saatetaan nimitellä huoraksi. Myös jos pukeudut liian antavasti tai paljastellen saatat kuulla kyseisen haukkumasanana.* (V11P)

Huoralla viittaaminen prostituoituun on usuaalista käyttöä, sillä se on yhteisesti ymmärretty. Haukkumasanakyselyssä vastaajat lähtivät miettimään *huoran* käyttöä haukkumasanana, mikä todennäköisesti enemmistön kohdalla johti siihen, että he eivät nostaneet esille prostituution harjoittajaa. Prostituoitua on kutsuttu *huoraksi* kristillisessä perinteessä pitemmän aikaa: Suomi kuuluu kristinuskon vaikutuspiiriin, ja suomen kielessä *huora* on tunnettu jo Agricolan teksteistä lähtien (Häkkinen 2004: 222). Haukkumasanana *huora* tuo siis ensisijaisesti mieleen jonkin arkisemman kohteen seksityöläisen sijaan. Haukkumasanana kohteen kuvailuissa on kuitenkin selkeästi yhtäläisyyksiä seksityöläiseen: seksuaalinen aktiivisuus, vaihtuvat kumppanit ja paljastava pukeutuminen.

Huora

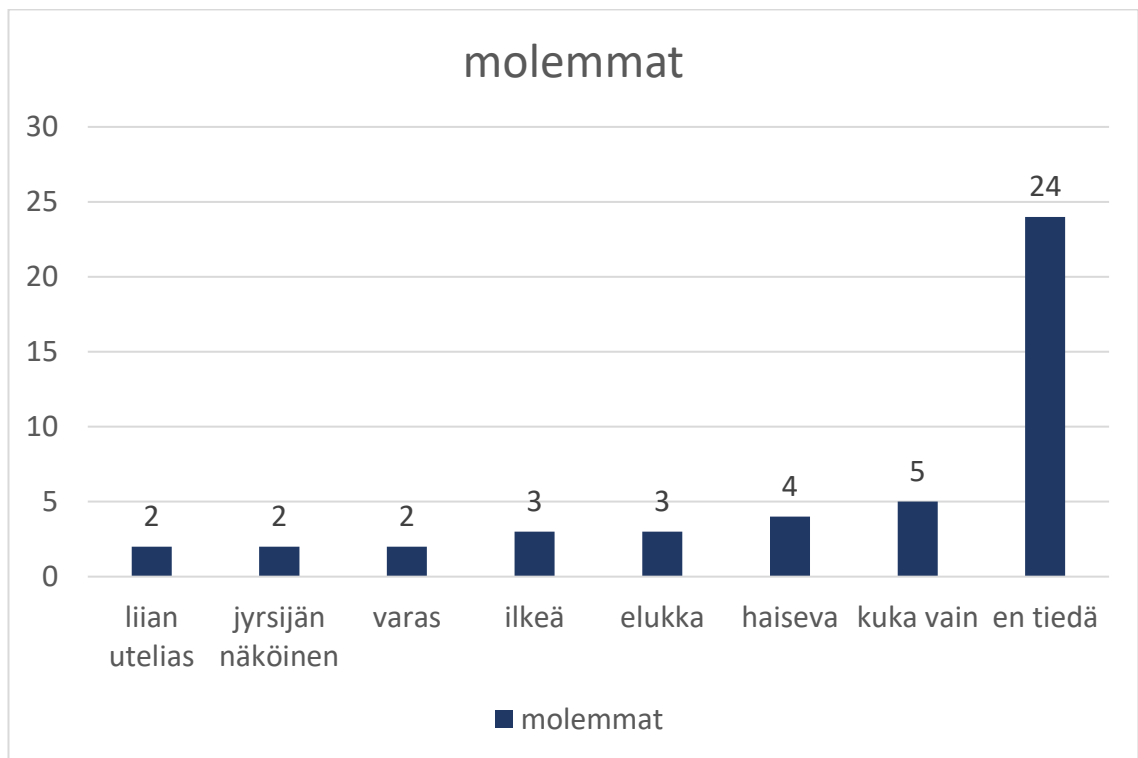
KAAVIO 25. Haukkumasanana *huora* sukupuolisuus.

85 % vastaajista näki *huoran* kohdistuvan ainoastaan naispuoliseen henkilöön (kaavio 25). Tämän taustalla saattaa olla ajatus siitä, että prostituution harjoittajista enemmistö on naisia ja että kristinuskoon painottuvassa kulttuurissamme *huorat* on kuvattu naisina.

3.2.9. Näätä

Kielitoimiston sanakirja ei tarjoa *näädälle* minkäänlaista halventavaa merkitystä (KS 2020 s.v. *näätä*). *Näätä* on 'näätäeläimiin kuuluva solakka tummanruskea petoeläin'.

Sanakirjan tavoin informanteillakaan ei ollut suoraa vastausta siihen, kuinka *näätä* käytetään haukkumasanana. Tämä näkyikin suurena määränä *en tiedä* -vastauksia (kaavio 26). Kuvailujen osalta eniten vastauksia sai määritelmä *haiseva*, mutta sekin löytyi ainoastaan neljästä vastauksesta. Voidaan ajatella, että *näädällä* ei ole haukkumasanojen piirissä usuaalista käyttöä.

KAAVIO 26. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *näätä* kohteesta.

Näätä

KAAVIO 27. Haukkumasanan *näätä* sukupuolisuus.

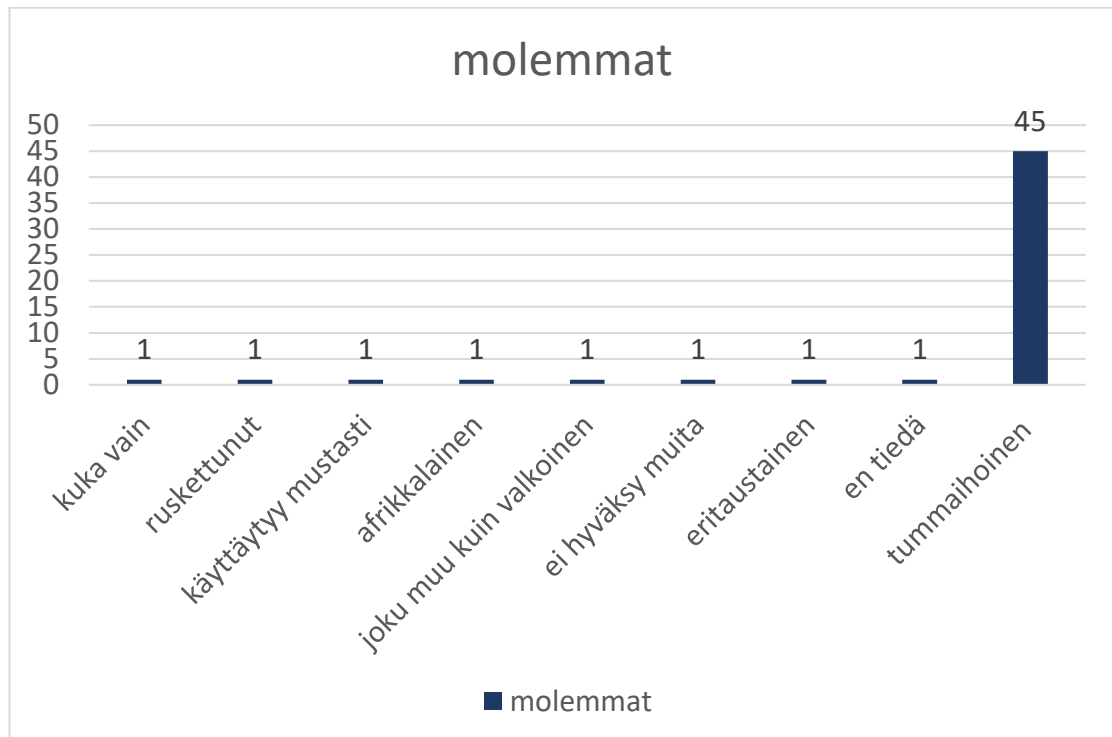
Enemmistö (81 %) koki, että *näätä* voidaan käyttää haukkumasanana molempiin

sukupuoliin – myös nais- ja miessukupuoli saivat pari vastausta (kaavio 27). Neljä informanteista vastasi kohteen sukupuolta kysyttäessä *muu*, mutta perusteluja valinnalle ei tullut kuin vain yksi. Tämä linkittyy *en tiedä* -vastauksiin ja yksi *muu*-vastauksen antanut kirjoittikin perusteluksi nimenomaan *en tiedä*.

(17) *Ruma tai haiseva henkilö.* (V13P)

3.2.10. *Neekeri*

1980 julkaistu Nykysuomen sanakirja määrittelee *neekerin* 'negridiseen roturyhmään kuuluvana henkilönä'. Kyseisessä sanakirjassa ei tuoda esille sitä, että *neekeri* olisi halventava (NS 1980 s.v. *neekeri*). Nykyaikaisessa Kielitoimiston sanakirjassa *neekeri* määritellään halventavaksi sanaksi merkityksellä 'musta' (KS 2020 s.v. *neekeri*). Kielitoimiston määritelmä osataan tulkita tarkoittavan tummaihoista ihmistä. Kyseessä on usuaalinen merkitys, joka vaikuttaa aineistoni perusteella hyvin yksiselitteiseltä ja yleisesti ymmärretyltä. 53 kuvauksesta 45 vastasi *neekerin* olevan tummaihoisen (kaavio 28). Sanan halventavuus näkyi tutkimuksen loukkaavuusosiossa selkeästi – sana nousi koko tilastoinnin loukkaavimmaksi (ks. alaluku 3.1., kaavio 1).

KAAVIO 28. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *neekeri* kohteesta.

Suurimpaan osaan kuvauksista oli vastattu lyhyesti *tummaihoisen ihminen*. *Neekeri* nousi loukkaavuudessa tilastoinnin kärkeen, mutta myös yksiselitteisyydessään. Mikään tutkimuksen sanoihin liittyvistä kuvauksista ei saanut yhtä suurta vastausmäärää kuin määritelmä *tummaihoisen*.

Neekeri

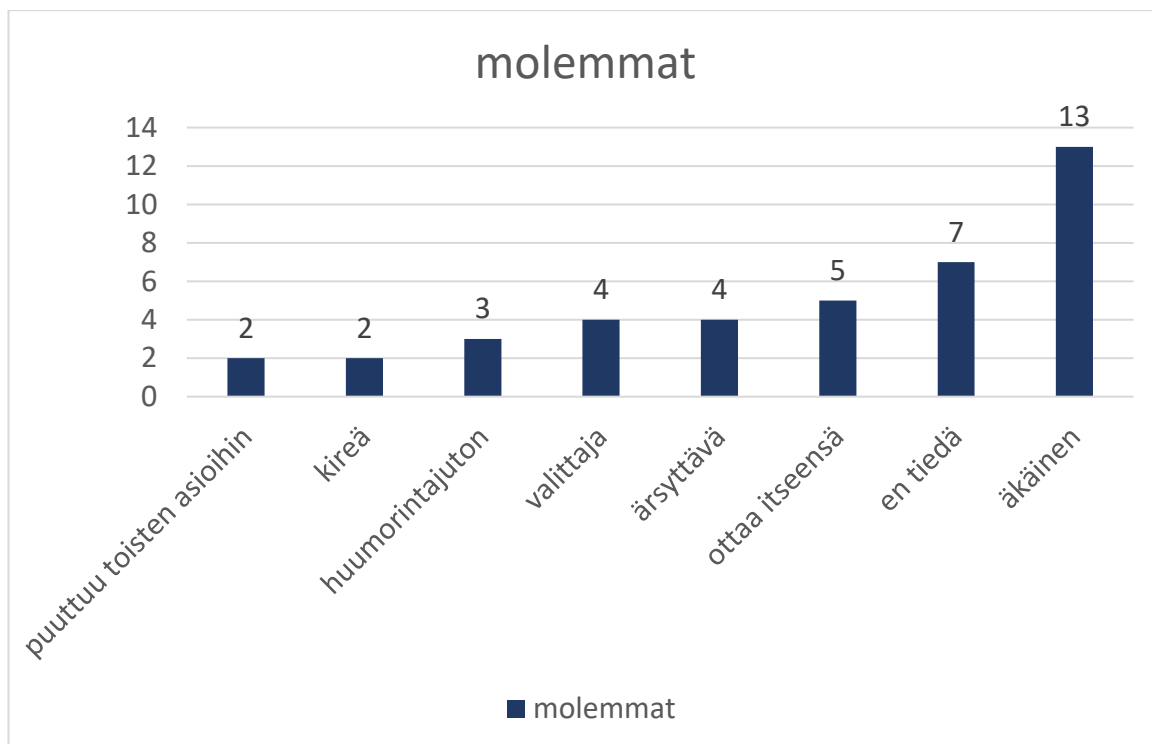

KAAVIO 29. Haukkumasanan *neekeri* sukupuolisuus.

Vastaajat olivat lähes täysin yksimielisiä myös siitä, että kyseistä haukkumasanaa voidaan käyttää molemmista sukupuolista. Peräti 98 % informanteista ajatteli näin.

3.2.11. *Hiekkapillu*

Kielitoimiston sanakirjasta ei löydy määritelmää *hiekkapillulle*. Epätieteellisemmät lähteet kuten suomisanakirja.fi ja Wikisanakirja määrittelevät *hiekkapillun* 'vakavana ja nihkeänä henkilönä, joka ei yhdy huumoriin (naisesta)'. *Hiekkapillu* onkin näiden lähteiden mukaan slangia (Wikisanakirja 2020, Suomi sanakirja 2020 s.v. *hiekkapillu*).

KAAVIO 30. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *hiekkapillu* kohteesta.

Sanakirjoissa mainittu *huumorintajuttomuus* nousi esille vain kolmessa kuvailussa. Eniten mainintoja sai adjektiivi *äkäinen*. *Äkäinen* sai 13 mainintaa, joista peräti 12 naispuoliselta vastaajalta. Pojista suuri osa vastasi kuvailutehtävään ainoastaan *nainen*, mikä johti tyttöjen vastauksien painottumiseen tilastoinnissa (kaavio 30). *Hiekkapillun* merkitystä ei voi suoraan sanoa usuaaliseksi, mutta sanakirjan ja vastaajien antamat määritelmät ovat jossakin määrin lähellä toisiaan.

(18) *Sellainen ihme kääntäjä, valittaa kaikesta, ottaa nokkiinsa kaikesta, kitisee yms* (V9T)

(19) *ärtynyt tai äkäinen nainen* (V11P)

Hiekkapillu

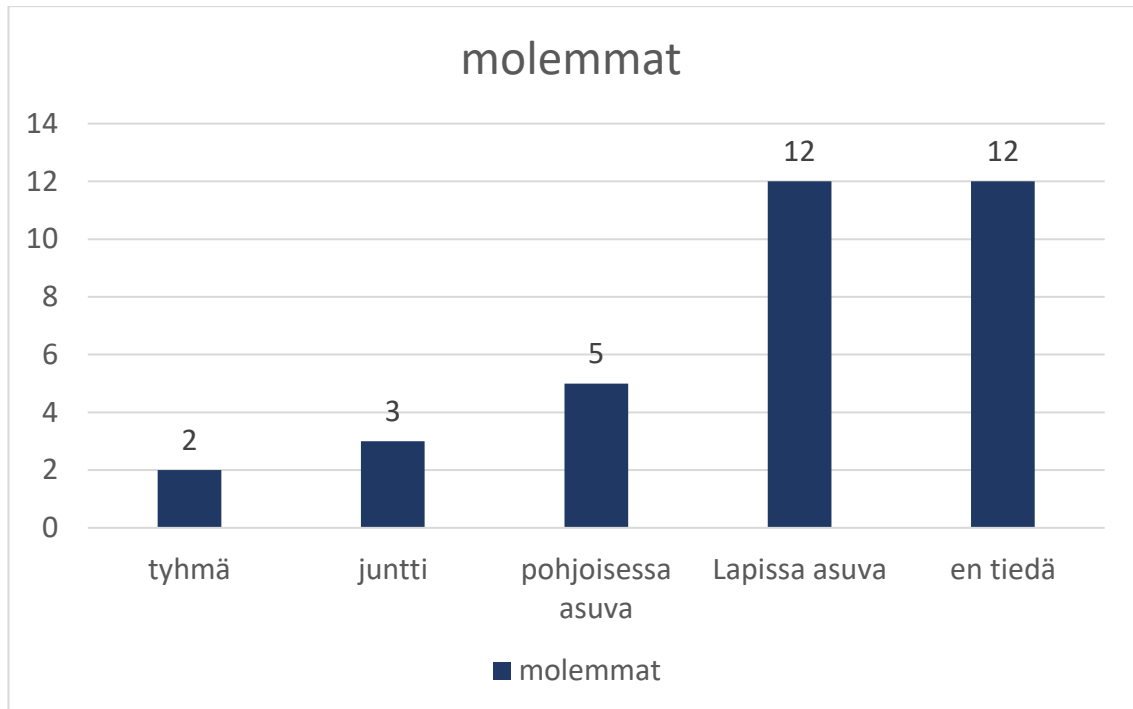

KAAVIO 31. Haukkumasanan *hiekkapillu* sukupuoliuus.

Pillu on alatyylinen sana 'naisen ulkoisista sukupuolielimistä' (KS 2020). Haukkumasan *hiekkapillu* perusosana *pillu* vaikuttanee siihen, että haukkumasan koetaan vahvasti sukupuolisidonnaiseksi. 91 % informanteista oli sitä mieltä, että *hiekkapillulla* tarkoitetaan naista. Yksi vastaaja vastasi sukupuolikysymykseen *muu*, mutta jätti näkemyksensä perustelematta (kaavio 31).

3.2.12. *Lappalainen*

Kielitoimiston sanakirjassa *lappalainen* on vanhentunut ilmaus saamelaiselle. Sanakirja ei kuitenkaan määrittele *lappalaista* loukkaavaksi. Osa saamelaisista kokee sanan kuitenkin loukkaavaksi. *Lappalainen* ei yleisellä tasolla saavuta haukkumasan määritelmää. Tämä oli tulkittavissa tutkimukseni informanttien loukkaavuusvastauksista (ks. 3.1., kaavio 1).

KAAVIO 32. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *lappalainen* kohteesta.

Ainoastaan yksi vastaaja määritteli *lappalaisen* saamelaisena. Vastaajista moni kuitenkin hahmotti *lappalaisuuden* viittaamaan Lappiin. Tytöt vastasivat merkittävästi useammin *Lapissa asuva* -määritelmällä: 12 vastauksen joukosta 10 oli tytöiltä. Muutamassa vastauksessa esille nousi *tyhmyys* ja *juntti* (kaavio 32).

(20) *Lapissa asuvasta ihmisestä* (V28T)

(21) *Ihminen joka vaikuttaa olevan peräisin pohjoisemmasta kuin itse.* (V18P)

Lappalaisella on jossain määrin usuaalista merkitystä: vaikka informanttien vastaukset eivät ole yksi yhteen sanakirjan määritelmän kanssa, on niissä havaittavissa samanlaista suuntaa. *Saamelainen* määritellään kuitenkin 'Fennoskandian pohjoisosissa asuvana kansanryhmänä', mikä viittaa myös siis Lappiin (KS 2020).

(20) *Lappalaiset ovat lappalaisia, mutta joskus lappalaista käytetään myös lappilaisista. En tiedä loukkaako se jos lappilaista kutsutaan lappalaiseksi* (V5T)

Lappalainen

KAAVIO 33. Haukkumasanana *lappalainen* sukupuolisuus.

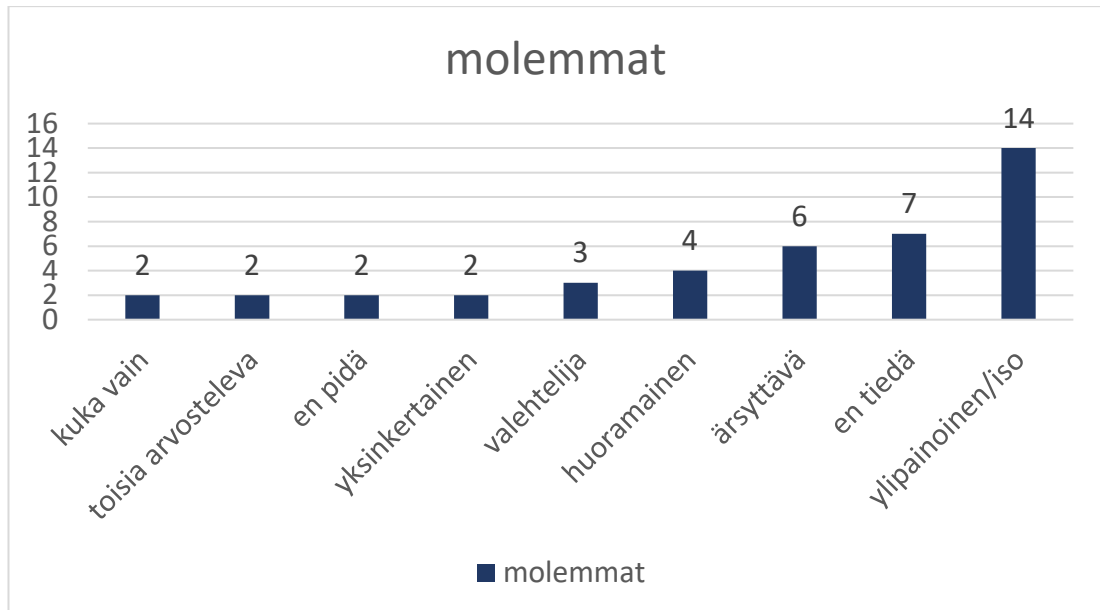
Lappalaisen koettiin kohdistuvan niin mieheen kuin naiseenkin. Sukupuolikysymykseen *molemmat*-vastauksia tuli peräti 51 vastausta eli 98 % (kaavio 33).

3.2.13. *Lehmä*

Lehmän päämerkityksenä voidaan pitää 'täysikasvuista naarasnautaa' (KS 2020) mutta *lehmää* voidaan myös käyttää haukkumasanana naisesta. Kielitoimiston sanakirjassa ei määritellä sen kummemmin, minkälaisista naisista kyseisellä haukkumasanalla solvataan. Kyselomakkeen informanttien yleisin vastaus liittyi haukuttavan kohteen kokoon – *lehmällä* tarkoitettaisiin *ylipainoista* tai *isoa* naista. Kuvailuissa nousut kokoseikka saattaa viitata *lehmän* päämerkityksen, nautaeläimen, isoon kokoon. Määrittelyissä mainittiin myös *ärsyttävyys* ja *huoramaisuus*. Osan mielestä *lehmä* tarkoittaa samaa kuin *huora* (kaavio 34).

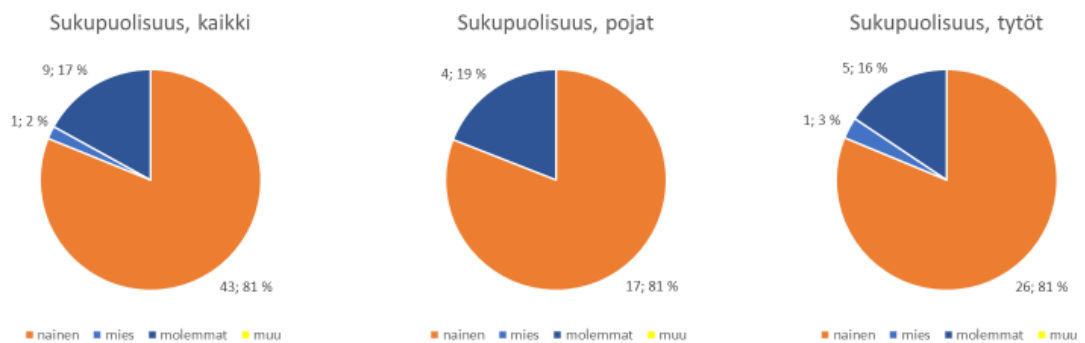
(23) *Heikompi versio huorasta* (V2P)

(24) *Kuvaa ehkä ärsyttävää ja pyöreää naishenkilöä* (V8T)

KAAVIO 34. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanan *lehmä* kohteesta.

Lehmä

KAAVIO 35. Haukkumasanan *lehmä* sukupuolisuus.

Lehmä-sanankäyttö haukkumasanana on usuaalista siitä näkökulmasta, että se nähdään koskevan eritoten naista. Sanakirjan kanssa sukupuolisidonnaisuudesta olivat yhtä mieltä 81 % tutkimukseni informanteista (kaavio 35).

3.2.14. Manne

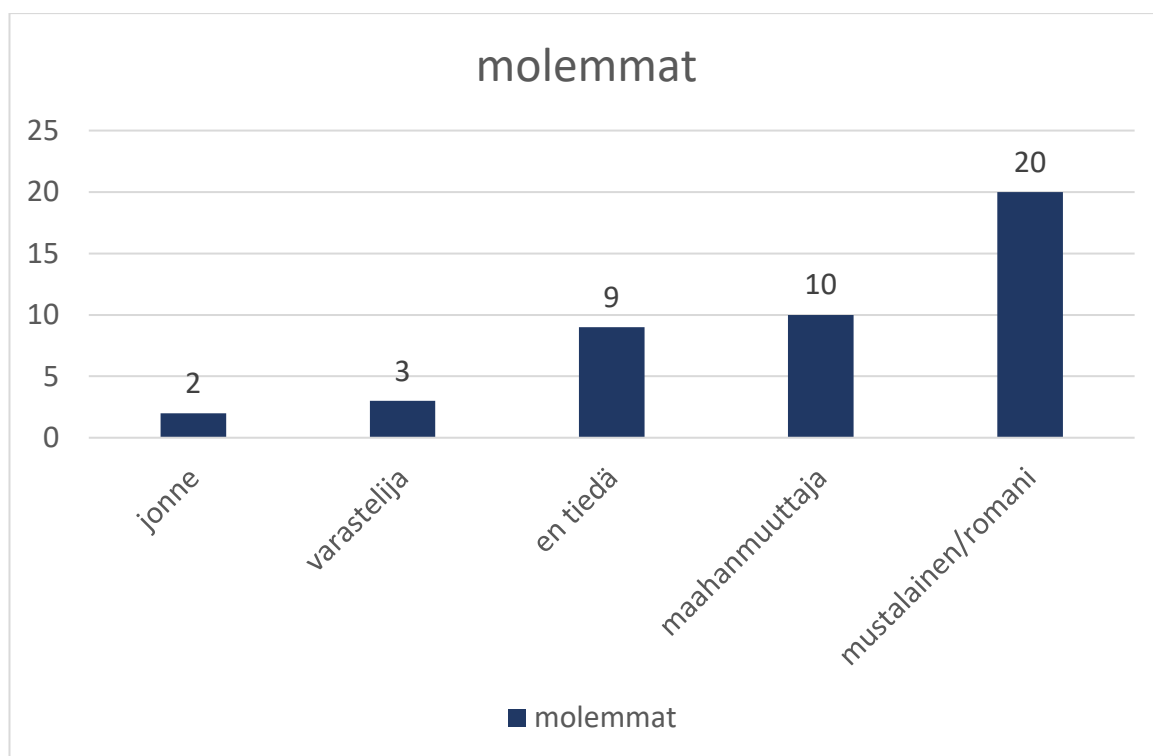
Manne on 'halventava ilmaus romanimiehestä' (KS 2020). Informanteista hieman alle puolet määritteli sanan samalla tavalla. Hieman yllättäen peräti 10 vastaajaa koki *mannen* tarkoittavan 'maahanmuuttajaa'. Tämä saattaa selittyä sillä, että nykyiset lukiolaiset ovat

seuranneet paljon maahanmuuttokeskustelua ja että romanikulttuuri on heille varsin tuntematonta. Voi olla mahdollista, että vastaajien keskuudessa *manne* sekoittuu maahanmuuttajiin viittaavien sanojen kuten *mamu* tai *matu* kanssa. Poikien vastauksissa *maahanmuuttaja* sai jopa enemmän vastauksia kuin *romani*. *Mannea* kuvailtiin romaniksi myös termillä *mustalainen*, joka on Kielitoimiston sanakirjan mukaan halventava sana. Oletan, että osa vastaajista ei koe *mustalaista* loukkaavana vaan ikään kuin romanin synonyymina.

Mannen merkitys on siis jossain määrin usuaalinen tarkoittaen *romania* – sivumerkitykseltään *manne* on halventava.

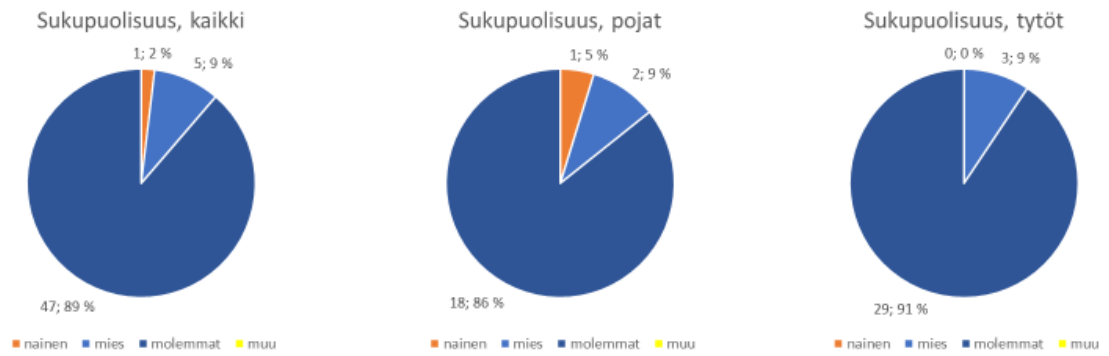
(25) *Romanihenkilö, yleinen käyttösanana, monet eivät edes tiedä mitä sanaa tulisi oikeasti käyttää* (V9T)

(26) *Maahanmuuttaja. Yleisimmin tummaihoisen.* (V13P)

KAAVIO 36. Molempien sukupuolien kuvaukset haukkumasanana *manne* kohteesta.

Manne

KAAVIO 37. Haukkumasanan *manne* sukupuolisuus.

Sukupuolen suhteen vastaajat olivat varsin yksimielisiä: 89 % mielestä *mannea* voidaan käyttää molemmista sukupuolista (kaavio 37). Tämä on kuitenkin ristiriidassa Kielitoimiston sanakirjan kanssa, jonka mukaan *manne* on 'romanimies'.

4. PÄÄTÄNTÖ

Tutkimuksessani olen tarkastellut lukiolaisten käsityksiä haukkumasanoista. Oletin etukäteen, että etniseen taustaan liittyvät haukkumasanat (*neekeri*, *ryssä*, *manne*, *lappalainen*) koetaan loukkaavimpina sanoina. Toinen oletukseni oli, että haukkumasanat koetaan lähtökohtaisesti samalla tavalla. Kyselylomakkeeseeni vastasi 53 pienen maalaislukion nuorta. Vastaajista 21 oli poikia ja 32 tyttöjä. Informantit olivat 15–18-vuotiaita.

Olen tarkastellut tutkimuksessani 14 haukkumasanaa. Haukkumasanoiksi valikoituivat sanat *kusipää*, *akka*, *homo*, *natsi*, *huurumuna*, *ryssä*, *läski*, *huora*, *näätä*, *neekeri*, *hiekkapillu*, *lappalainen*, *lehmä* ja *manne*. Kyselylomakkeessani käsiteltiin näiden sanojen lisäksi haukkumista ilmiönä. Haukkumiseen liittyneet vastaukset olivat mielenkiintoisia, mutta kandidaatintutkielman rajallisuuden vuoksi en pystynyt niitä tutkimuksessani käsittelemään. Olen paneutunut tutkielmassani siis vain kyselylomakkeen osioon, jossa määritellään ja arvioidaan haukkumasanoja. Tehtävässä tuli arvioida tietyn haukkumasanan sukupuolisidonnaisuus ja loukkaavuus sekä kuvailla henkilöä, johon haukkumasanaa voisi käyttää. Loukkaavuus arvioitiin viisiportaisella asteikolla *ei loukkaava* – *erittäin loukkaava*. Vastausvaihtoehdot tilastoitiin arvoilla 1–5 (*ei loukkaava* = 1, *erittäin loukkaava* = 5). Laskin vastauksista jokaiselle haukkumasanalle keskiarvon loukkaavuudelle eli loukkaavuusindeksin. *Kohteen kuvailu* -osuuden kuvauksista poimin yksittäisiä ominaisuuksia (esimerkiksi *ärsyttävä*, *tummaiho*) ja tilastoin ne. Jokaisen sanan kohdalla tutkin, mikä ominaisuus nousi eniten esille. Koska vastaaminen tapahtui avoimilla vastauksilla, tuli vastauksia tulkita ja niputtaa keskenään samoiksi vastauksiksi, mikäli ne olivat samankaltaisia. Eniten esille tulleita ominaisuuksia ja määritelmiä tulkitsin yhdessä sanakirjan määritelmien kanssa.

Oletukseni etnisyyteen viittaavien haukkumasanojen korkeasta loukkaavuudesta piti jossakin määrin paikkansa. *Neekeri* nousi koko tutkielman loukkaavimmaksi sanaksi loukkaavuusindeksillä 3,83. Oletukseni ei kuitenkaan näy muiden etnisten haukkumasanojen kohdalla. *Ryssä* ja *manne* ovat loukkaavuudeltaan tutkimuksen keskitasoa ja *lappalainen* koko aineiston harmittomin sana. Osasin odottaa *lappalaisen* jäävän loukkaavuudessa alle keskiarvon, sillä sitä ei vielä yleisellä tasolla koeta haukkumasananä. *Neekeri* ja *ryssä* toivat esille sen, että sanojen sävyt muuttuvat ajan saatossa – 1980 julkaistussa Nykysuomen sanakirjassa *neekeriä* ja *ryssää* ei määritellä halventaviksi.

Pojat ja tytöt arvioivat sanojen loukkaavuudet pitkälti samalla tavoin – sanojen keskinäinen järjestys loukkaavuuden suhteen oli samankaltainen. Läpi tutkimuksen oli havaittavissa, että tytöt kokivat haukkumasanat hiukan loukkaavampina kuin pojat. Olin jaotellut haukkumasanoja ryhmittäin (eläinsanat, seksuaalisuus), mutta mitään ryhmää ei pysty tutkimukseni valossa nostamaan toista loukkaavammaksi. Puolet sanoista on loukkaavuusindeksiltään varsin pienen marginaalin sisällä, joten niiden eroista ei voi tehdä suuria johtopäätöksiä. Varauksella voidaan todeta, että naisiin linkittyvät haukkumasanat koettiin loukkaavampina kuin miehiin kohdistuvat (esimerkiksi *huora*). Vastauksien perusteella aineistossa oli kuitenkin vain yksi sana, *huurumuna*, joka koettiin selkeästi koskevan ensisijaisesti miestä. Sanan tuntemattomuus todennäköisesti laskee sen loukkaavuutta. Tässä valossa haukkumasanojen sukupuolisidonnaisuuden ja loukkaavuuden yhteys vaatii lisätutkimusta.

Vastaajat olivat yleensä samoilla linjoilla haukkumasanojen sukupuolisuuden kohdalla. Erimielisyyttä oli havaittavissa ainoastaan sanojen *homo* ja *kusipää* kohdalla. *Homon* sukupuolisuus jakoi selkeästi vastaajat kahtia. 45 % vastaajista koki *homon* tarkoittavan miestä ja 55 % näki sen voivan tarkoittaa molempaa sukupuolta. *Kusipää* oli joka neljännen mielestä mieheen viittaava haukkumasana, kun taas 75 prosentin mielestä sana käy molemmista sukupuolista. Vastauksien joukossa oli muutamia *muu, mikä?* -vastauksia, mutta niille ei tarjottu perusteluita, jotka olisivat liittyneet sukupuoleen. Esimerkiksi sanan *ryssä* kohdalla *muu, mikä?* -vastaukseen oli lisätty kaksi avointa vastausta, joissa vastattiin *venäläinen henkilö*. Tällaiset vastaukset tilastoin kohtaan *molemmat*, sillä venäläinen voi edustaa molempia sukupuolia. Yksikään vastaus ei tuonut ilmi sitä, että *muu*-vastauksella olisi tarkoitettu muunsukupuolisuutta.

Yksi tutkimuskysymyksistäni käsitteli sitä, miten lukiolaiset käsittävät haukkumasanat. Aineiston yksiselitteisimmät sanat olivat *neekeri* ja *ryssä*. Näiden sanojen kohteet kuvailtiin yksiselitteisesti samalla tavalla melkein jokaisessa vastauksessa. Kuvaukset vastasivat sanakirjojen määritelmiä, joten tutkimukseni mukaan usuaalisimmat haukkumasanat ovat *neekeri* ja *ryssä*. Vähiten usuaalisuutta oli havaittavissa sanoissa *näätä* ja *huurumuna*. Tähän vaikutti pitkälti se, että vastaajat eivät tunteneet kyseisiä haukkumasanoja. Tutkimuksessa eniten vastauksia kerännyt okkasionaalinen kuvaus oli haukkumasanan *huora* kohdalla esille noussut *paljon suhteita*. Tällaista määritelmää ei sanakirjasta löydy, mutta se oli vastaajien keskuudessa varsin yleinen. Usuaalisen ja

okkasionaalisen merkityksen kautta tapahtuvan tutkimuksen lisäksi merkityksiä voisi tutkia denotatiivisuuden ja konnotatiivisuuden näkökulmasta. Tällöin analysoidaan sanojen pää- ja sivumerkityksiä (Kuiri 2012: 28). Kyseinen näkökulma on hyvin läheinen usuaalisuuden ja okkasionaalisuuden kanssa, mutta se olisi hyvä mahdollisuus jatkotutkimuksen kannalta.

Osa vastaajista ei kokenut sanaa *lappalainen* haukkumasanaksi ollenkaan. Vastauksissa pohdittiinkin, saako sanaa käyttää. Informantit näkivät *lappalaisen* tarkoittavan ainoastaan Lapissa asuvaa henkilöä eikä sanan koettu olevan halventava. Tämä saattaa selittyä sillä, että pienessä maalaiskunnassa saamelaisuus ei ole tuttu kulttuuri. Samankaltaista tietämättömyyttä kulttuuria kohtaan oli havaittavissa *mannen* kohdalla – moni ajatteli sanan tarkoittavan maahanmuuttajaa. *Mannea* kuvailtiin myös termillä *mustalainen*, joka on Kielitoimiston sanakirjan mukaan halventava ilmaus.

Vaikka jouduinkin karsimaan haukkumista ilmiönä käsittelevät kysymykset pois, osa vastaajista otti jossain määrin kantaa *homo*-sanalla haukkumiseen. Muutamit informantit nostivat esille kuvauksissaan sen, että *homo* ei ole haukkumasana ja kokivat sen käytön itsessään loukkaavana sukupuolivähemmistöjä kohtaan. Tämä antaa osviittaa siitä, että jatkotutkimus haukkumasanojen parissa voisi antaa vielä paljonkin uutta informaatiota.

Tulokseni antavat jonkinlaista kuvaa haukkumasanojen käsittämisestä, mutta niitä ei voi suoraan yleistää. Vastaajat ovat 2000-luvun alussa syntyneitä, mikä väistämättä vaikuttaa sanojen tulkintoihin, eikä niitä voi näin ollen laajentaa koskemaan muita ikäryhmiä. Informantit ovat kaikki myös kotoisin samalta pieneltä paikkakunnalta, mikä saattaa vaikuttaa sanojen tulkintaan. Jatkotutkimuksen kannalta olisikin mielenkiintoista lähettää vastaavanlainen kyselylomake esimerkiksi pääkaupunkiseudulle suureen lukioon. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat myös lukuisat *en tiedä* -vastaukset, vaikka pyrin kyselylomakkeessa painottamaan, että tuntemattomien sanojen kohdalla tulisi käyttää intuitiota ja vastata jotakin. Sanojen kuvailuisuuden vastauksien niputtaminen samoihin vastausryhmiin ei ollut aina helppoa. Näin ollen jokainen tutkija olisi voinut niputtaa vastaukset eri tavalla ja saada hieman erilaisia tuloksia. Uskon kuitenkin, että tulokset olisivat pysyneet pääasiallisesti samanlaisena riippumatta siitä, kuka vastauksia tilastoi.

Kandidaatintutkielmani antaa hyvät mahdollisuudet jatkotutkimukseen. Analysoimatta jäi lukuisia vastauksia haukkumisesta yleisesti ja esimerkkejä haukkumasanojen käytöstä.

Kyselylomakkeeseen vastanneet antoivat minulle luvan materiaalin käyttämiseen myös pro gradun yhteydessä. Tutkimusaihe vaikuttaa kiinnostaneen nuoria. Kyselylomakkeeni yhteydessä olleessa palautteessa lukiolaiset totesivat vastaamisen olleen mukavaa, ja osalla kysely sai jopa pohtimaan omaa käytöstä sekä haukkumista.

LÄHTEET

- ALASUUTARI, PERTTI 2011: *Laadullinen tutkimus 2.0*, Tampere: Vastapaino.
- ANDERSSON, LARS – TRUDGILL, PETER 1990: *Bad language*. Oxford: Basil Blackwell.
- BEERS FÄGERSTEN, KIRSTY 2012: *Who's swearing now? The social aspects of conversational swearing*. Newcastle: Cambridge scholars publishing.
- HEIKKILÄ, TARJA 1998: *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- HÄKKINEN, KAISA 2004: *Nykysuomen etymologinen sanakirja*. Helsinki: WSOY.
- JOKELAINEN, JESSI 2019: *Helvetti on vaa sana. Nuorten kiro sanoille antamat merkitysmääritelmät*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma.
- KS = Kielitoimiston sanakirja. Verkkojulkaisu. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2020. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>.
- KUIRI, KAIJA 2012: *Johdatus semantiikkaan*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- MIESMAA, SARA 2015: *Kuudesluokkalaisten käsityksiä kiro sanoista. Fenomenografinen tutkimus*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma.
- NUOLIJÄRVI, PIRKKO 2000: Sosiolingvistiikka kielentutkimuksen kentässä. – Arja Piirainen-Marsh ja Kari Sajavaara (toim.), *Kieli, diskurssi & yhteisö*, s. 13–18. Jyväskylän yliopisto: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- NS = *Nykysuomen sanakirja*. Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset 1980
- PAJUNEN, ANNELI – ITKONEN, ESA – VAINIO, SEPPO 2016: Nuorten aikuisten kyky määrittellä sanojen merkityksiä. – *Virittäjä* 120, s. 477–515.
- SS = Suomi Sanakirja. <https://www.suomisanakirja.fi/> (2020)
- TTP = Tieteen termipankki. The Helsinki Term Bank for the Arts and Sciences 2018.
- TUPPI, KAISA 2012: *Kirosanojen lauseoppia ja nuorten käsityksiä kiroilusta*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma.
- US = Urbaani Sanakirja. <https://urbaanisanakirja.com/> (2020)
- VANHATALO, ULLA 2004: Koehenkilöiden taustan merkitys kokeellisessa leksikaalissa semantiikassa ja sen sovelluksissa. – *Sananjalka* 46 s. 81–105.
- WS = Wikisanakirja. <https://fi.wiktionary.org/wiki/Wikisanakirja:Etusivu> (2020)

Kyselytutkimus haukkumasanoista

Tutkin suomen kielen kandidaatintutkielmassani lukiolaisten käsityksiä haukkumasanoista. Kysymyksiin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Vastaukset käsitellään siten, että vastaajaa ei voi niistä tunnistaa. Vastaamalla hyväksyt sen, että vastauksiasi käytetään Joonas Kärkkäisen kandidaatintutkielmassa ja mahdollisesti myöhemmin pro gradu -työssä.

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

Sukupuoli *

- ☐ mies
- ☐ nainen
- ☐ muu

Ikä *

- ☐ 15
- ☐ 16
- ☐ 17
- ☐ 18
- ☐ 19
- ☐ muu

Kysely käsittelee ihmisten välistä haukkumista. Mitä haukkuminen mielestäsi on? *

Mitä haukkumasanaa käytät eniten? *

Miksi?

Missä tilanteissa käytät haukkumasanoja? *

Haukkumasanan arvioiminen

Seuraavana on listattuna haukkumasanoja. Jokaiselle sanalle on kolme tehtävää:

1. Arvioi, onko haukkumasana suunnattu tietylle sukupuolelle.
2. Arvioi, kuinka loukkaava sana on.
3. Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voisi käyttää (luonne, ominaisuudet, ulkonäkö).

Esimerkiksi: tyhmä

Sukupuoli: molemmat

Loukkaavuus: vähän loukkaava

Kuvaile henkilöä: yksinkertainen tai tietämätön henkilö

Pyri vastaamaan, vaikka sana olisikin sinulle tuntematon. Mitä mielikuvia tuntematon sana herättää?

Tehtävän tarkoituksena ei ole kartoittaa vastaajan omaa haukkumasanojen käyttöä. Tavoitteena

on saada kuva, mitä ajatuksia sanat herättävät. Vastaa siis, vaikka et kyseisiä sanoja itse missään nimessä käyttäisikään.

a. Kusipää

Kohteen sukupuoli

*

☐

nainen

☐

muu, mikä?

☐

mies

☐

molemmat

Loukkaavuus

*

☐

ei loukkaava

☐

vähän loukkaava

☐

loukkaava

☐

paljon loukkaava

☐

erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

b. Akka

Kohteen sukupuoli

*

☐

nainen

☐

mies

☐

molemmat

☐

muu, mikä

Loukkaavuus

*

☐

ei loukkaava

☐

vähän loukkaava

☐

loukkaava

☐

paljon loukkaava

☐

erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

c. Homo

Kohteen sukupuoli

*

☐

nainen

☐

mies

☐

molemmat

☐

muu, mikä

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

d. Natsi

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

e. Huurumuna

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

f. Ryssä

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

g. Läski

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

h. Huora

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

i. Näätä

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

j. Neekeri

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

k. Hiekkapillu

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

I. Lappalainen

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

m. Lehmä

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

n. Manne

Kohteen sukupuoli

*

- ☐ nainen
- ☐ mies
- ☐ molemmat
- ☐ muu, mikä?

Loukkaavuus

*

- ☐ ei loukkaava
- ☐ vähän loukkaava
- ☐ loukkaava
- ☐ paljon loukkaava
- ☐ erittäin loukkaava

Kuvaile henkilöä, johon haukkumasanaa voitaisiin käyttää.

*

Valitse kolme haukkumasanaa listasta. Perustele, miksi valitsit juuri nämä sanat. Kirjoita lyhyt tekstinpätkä, jossa käytät haukkumasanoja mahdollisimman luontevasti.

Homo Ryssä Neekeri Manne Huurumuna
Huora Hiekkapillu Näätä Lehmä
Läski Lappalainen Natsi Kusipää Akka

Voiko toista ihmistä haukkua ilman tarkoitusta loukata? *

☐ Kyllä

☐ Ei

Perustele ja anna tarvittaessa esimerkki. *

Mitä mieltä olet haukkumisesta?

Palautetta kyselystä

Kiitos vastauksesta!